

Explicatio Ionaë Prophetæ

<https://hdl.handle.net/1874/428364>

EXPLICA
tio Ionæ Pro
phetæ,

Autore Ioanne Bren-
tio.

FRANCOFORTI, apud
Pet. Brubachium, anno
1566.

EXPLICA

no Iona Pro

phers

Auunc Ioune Ben.

no.

1810
1811

Lectori S.

PERVENIT nuper in manus meas *Commentariolus* reuerendi uiri D. Iohannis Brentij, manu ipsius autoris ante multos annos exaratus, quem etsi ipse tanti momenti esse non censeret, ut praefatione aliqua Lectori commendet, fortassis ne nunc primum scriptum esse quis existimet, & accuratiorem eius tractationem requirat: tamen ego cum ut publice extet & Ecclesiae commendetur non indignum esse iudico: cumq; hoc posterius ab ipso autore impetrari non possit, libelli huius publicatione, quae tamen non absq; autoris permissione aliqua facta est, simus contenti, eaq; grato animo fruamur certi tantam huius uiri ut Ecclesia Dei esse auctoritatem, ut solum autoris nomen in frontispicio libri positum, pijs & de Religione recte sentientibus prolixae sit futurum loco praefationis. Ac quod hunc quidem libellum adinet, persuadeo mihi cum quidem omnibus pijs tam acceptum fore, ut merito dolerent, si publicatione eius inuidere Ecclesiae, eumq; prorsus interire, aut in aduersarijs, quae uocant, absq; ullo fructu delitescere autor uoluisset. Vidi ante aliquot annos apud quendam meorum eo tempore familiarium,

alia nonnulla non contemnenda eius nostri auctoris
in Ieremiam & Ezechielem Prophetas, in Syra-
ciden &c. manu scripta collectanea. ac memini
me auctori scripsisse orasseq; ut ea recognosce-
ret & publica fieri permetteret. Sed nihil hacten-
us impetraui. Nunc autem cum ille, apud quem
uideram, interea obierit, eiusq; libri distracti sint,
exemplaria illa aut à quopiam surrepta, aut ab
imperito aliquo discerpta esse uereor. Non cessa-
bo tamen & rogare & hortari auctorem, ut hæc
& similia exemplaria, Ecclesie Christi nõ parum
profutura, intercidere & perire non sinat.

Christus uirum hunc de Ecclesia
Christi optime meritum diuti-
us incolumem nobis seruet.

Vale.

Hartmannus
Beyer.

PRÆFA

Præfatio in pro
PHETAM IONAM, IO.
HANNIS BRENTII.

PAULVS ad Corinthios
scribens, de conuentu
Ecclesiæ, iubet in eo o-
mnia fieri ad ædificationem. Cùm
conuenitis, inquit, unusquisq; ue-
strum psalmũ habet, doctrinam
habet, reuelationẽ habet, linguã
habet, &c. omnia ad ædificationẽ
fiant. Cùm igitur conueniendum
nobis sit certis diebus in hebdo-
mada, suscipiam diuina gratia ad-
iutus, eo tempore prophetam Io-
nam explicandum, ut in hoc con-
uentu utiliter uersemur, & uerũ

Præfatio in Ionam prophetam.

ac cœlestē fructum reportemus. Non enim conuenimus in ecclesia, ut nugas agamus, sed ut uerbo Domini erudiamur. Nec in hoc diuinitus creati, ac redēpti sumus, ut helluemur, & genio indulgeamus, sed ut uerum Dominū Deum nostrū, per Iesum Christum filium eius cognoscamus, & eum glorificemus. Suscepimus igitur Ionam interpretādum, ut ex hoc propheta de officio & uocatione nostra admoneamur.

Et si autem scriptum huius prophetæ admodum paruum est, tamen cōtinet insignem & memorabilem historiam. Dicemus igitur Primū, Quis fuerit propheta Ionas. Deinde quæ & quanta sit
autori-

autoritas scripti eius. Postremo,
quod sit argumentum, & quæ sit
summa doctrinæ in hoc scripto
contentæ.

Primum. De propheta Iona nō
nulli sentiūt, q̄ fuerit filius uiduæ
Sareptanæ, quæ pavit Eliam tem-
pore famis. Sed hoc incertum est,
nec uidetur uerisimile. Nos certa
sequamur. De hoc enim prophe-
ta manifestè scribitur 4. Regum
14. q̄ Ierobeam rex Israelis instau-
rauerit collapsum regnum suum,
iuxta sermonem Ionæ, filij Ami-
thai, qui erat propheta de Gathhe-
pher. Hinc apparet, q̄ Ionas fuerit
insignis propheta, nec habuerit
tantum eam concionem, quæ in
hoc libello scripta est, sed etiã mul-

Prefatio in Ionam prophetam:

ras alias, quæ non sunt scriptæ. Cõ
seruauit enim concionibus suis,
duo illustrissima regna. In Israel e-
rat quidem regnum excellens: sed
temporibus Ionæ erat Regum im-
pietate & hostium incursionibus
collapsum. Ionas igitur excitatus
spiritu sancto, hortatur populum
ad pœnitentiam, & Regem Iero-
beam ad capessendâ fortiter rem
pub. futurum promittens, ut Do-
minus regnum clementer restitui-
at. Itaq; fit, diuina clementia, ut re-
gno Israel restituantur termini Is-
rael ab introitu Emath, usque ad
mare solitudinis (sicut scriptura lo-
quitur) iuxta sermonem Ionæ &c.
In Niniue uerò erat summa &
præcipua Monarchia. Decreuerat
autem

Prefatio in Ionam prophetam.

autem Dominus delere urbē Ni-
niuen. Sed Ionas conseruat eam
sua concione, ut & Monarchia e-
ius conseruetur. Quare cū Io-
nas cōseruauerit cōcionibus suis
duo insignia & illustrissima regna,
nō est inter abiectos hoīes, sed in-
ter præcipuos prophetas habē-
dus, ut qui etiā multos alios pro-
phetas, Esaiā, Oseam, Amos, Mich
eam, & qui post hos sunt, ætate ac
ministerio suo præcesserit, &c.

Deinde considerata est certi-
tudo & autoritas huius scripti. De
fide enim huius scripti nunquam
in Ecclesia dubitatum est. Hic e-
nim libellus semper habitus est in-
ter eos libros, quos uocant Cano-
nicos sacræ scripturæ, & qui habēt

Praefatio in Ionam prophetam.

caelestia testimonia. Accedit praeterea Testimonium Domini nostri Iesu Christi, quod ut est grauisimum, ita etiam certissimum, propterea, quod Christus filius Dei confirmauerit testimonia suarum concionum multis magnis & stupendis miraculis. Matthæi 12. & aliâs, allegat Christus exemplum Ionæ, de resurrectione sua, & affirmat, Ionam è ventre ceti ereptum, esse Resurrectionis suæ typum. Deinde Christus præponit pietate Ninuitas Israelitis, quòd illi adunant tantum concionem poenitentiam egerint, hi ne multis quidem concionibus ad Dominum conuertantur. Quare si unquam dubitatum esset de autoritate, ueritate, & cer-

Præfatio in Ionam prophetam.

& certitudine huius scripti, Christus tamen suo testimonio ita confirmavit, ut ne angelo quidem aliud dicenti credendum esset.

Postremo, Cognoscendū est Argumentum, seu præcipui loci huius prophetæ.

Primus locus est, De seueritate iræ diuinæ erga inobedientes uocationi suæ. Ionas fuit propheta Deo acceptissimus, & qui antea res maximas in Israel gesserat, ac concionibus suis regnum Israelis conseruauerat: Tamen, cū esset inobediens, & fugeret uocationē Dei, coniectus est, diuina ordinatione, in mare. Obseruandum exemplum diuinæ Seueritatis. Quale etiam extat in Saule, qui non expecta-

peccato Samuele sacrificauerat, quæ res uidebatur ualde leuicula. Item in propheta, quem leo propter inobedientiam occiderat, 3. Regum 13. Vnde & aliàs dicitur: Melior est obedientia quàm uictimæ.

Secundus locus est, De summa Dei clementia, qua liberare solet suos inuocantes ipsum in ueritate. Ionas coniectus est in mare, & deuoratus à ceto. Etsi autem naturaliter non potuit seruari ac liberari, tamen diuina potentia & clementia seruatus & liberatus est maximo miraculo. Hoc miraculum uideretur quidem sapientibus huius mundi, & cõtempторibus uerbi Dei ridiculum, & simile fabulis anilibus. Sicut & Lucianus uide-
tur ad

Prefatio in Ionam prophetam.

tur ad hoc miraculū obscurādum
aut deridendum à Satana excita-
tus, cū scripsit librum De Veris
narrationibus, in quo recitat quē
dam cum comitibus in naui de-
uoratum à ceto, & in ceto fuisse
montes, syluas & urbes, ad quas
illi naue sua appulerint, & pluri-
mum delectati fuerint. Hoc cappa-
ret à Luciano effectum ad deridē-
dos Christianos, q̄ credant tale
quid in Iona propheta gestum es-
se. Sed talia multa excogitantur à
Satana ad eludēda diuina miracu-
la. Nos uerò sciamus hoc miracu-
lū habere cœlestia testimonia, si-
cut suprā recitauimus, & esse rem
uerè gestam. Deus qui creauit cœ-
lum & terram ex nihilo, & excitat
mortu

mortuos, potuit etiam prophetam suum in uentre ceti aliquandiu seruare. Agnoscamus igitur in hoc miraculo potentiam & clementiam Dei, quod & idcirco gestum est, ut orbi proponeretur exemplum Resurrectionis Christi, & postea omnium piorum ad aeternam vitam, sicut postea, volente Deo, sequetur.

Tertius locus est, De Resipiscētia. Multi fuerunt, qui negauerunt lapsis receptum ad gratiam Dei. Et multi sunt, qui cum peccauerunt, sentiunt sibi non patere amplius ianuam salutis. Sed ponuntur hic duo exempla pœnitentiæ, Alterum in propheta Iona, qui & si lapsus, tamen resipiscēs, recipitur à Deo
in gra-

Prefatio in Ionam prophetam.

in gratiam. Alterum in Niniuitis,
qui & si grauissimè peccauerant, ita
ut meriti erant interneccionem,
tamen pœnitentiam agentes recipiuntur
in gratiam Dei, & conseruant suam
ciuitatē. Reuertamur igitur ad
Dominum per pœnitentiā, certissimi,
q̄ Deus nos recipiat, & gaudium sit
angelis super pœnitentia nostra.

Habes, quis fuerit propheta Ionas,
quę sit autoritas huius scripti,
& qui sint præcipui loci eius. Quę
si obseruentur, proderunt nobis
ad timorem Dei, ad fidem
& obedientiam, qui sunt
cultus Deo gratissimi.

is gratia. Alio in invidiis
qui est gaudium peccatorum
tam in eis est in peccatorum
tamen peccatorum agere eos
fuerunt in gratia Dei & contra
non in gratia Dei & contra
igitur ad Dominum per gratiam
et peccatorum qui Deus horret
sicut & gaudium in angelis super
peccatorum dicitur.

Habet quis in eis prophetas
tamque sic autoritas huius mundi
et qui sunt in eis loca eius. Quia
obediuntur, procedunt in
ad timorem Dei, ad peccatum
& obedientiam, qui sunt
culpa Dei gratia.

EXPLICA-
tio Prophetæ

IONAE,

Autore Iohanne Brentio.

CAPVT PRIMVM.

FACTUM est uerbum Domini
ad Ionam filium Amathi, di-
cens: Surge & uade in Niniuen ci-
uitatem grandem, & prædica in
ea, quia ascendit malicia eius co-
ram me.

CRIPTURA ueteris Te-
stamenti sepe ac multum
testificatur, quòd Deus lo-
cutus sit cum Patriarchis
& Prophetis, Sicut & Epistola ad
Hebræos ait; Multifariam ac multis
B modis

modis Deus olim loquutus Patri-
bus per Prophetas . Cognoscamus
igitur, quo modo Deus locutus sit, et
fecerit Verbum suum ad Patriarchas
& Prophetas.

1. Aliquoties enim collocutus est cū
ipsis, misso angelo uisibiliter. Exēplū
habes Gen. 18. Angeli ueniunt in spe-
cie humana ad Abrahamum . Et Ge-
nesis 19, Angeli educunt Loth ē Zo-
domis. Sic & apparuit Angelus uisibi-
liter Zachariæ, patri Ioannis; similiter
Mariæ uirgini, Et multis alijs.

2. Aliquando collocutus quidem est
Deus cum patribus sonanti uoce per
angelum, sed inuisibilem. Sicut collo-
cutus est cum Mose, ex rubo, ubi Mo-
ses audiit quidem uocem angeli, in
persona Dei loquentis, sed nullum an-
gelum uidit. Sic Angelus in persona
Dei recitauit Decalogum in monte
Sinai, quam uocem audierunt plus q̄
sexcenta millia hominum, sed neminē
uiderunt, Deut. 4. Vocem uerborum
eius

eius audiuistis, & formam penitus nō uidistis. Sic & collocutus est Deus per angelum, sed inuisibilem, cum Samuele. 1 Reg. 3. Sic opinor Dominum collocutum cum Mose ex propiciatorio. Exo. 25. Inde præcipiam & loquar ad te supra propiciatorium.

Nonnunqū collocutus est cum Patriarchis per somnia. Exempla sunt Nabuchodonosor, Ioseph, &c.

Nonnunqū per Ephod sacerdotale, splendētibus uidelicet gemmis in Ephod. Dicunt enim, quòd sacerdote interrogante diuinum oraculum per Ephod, gemmæ plus solito splenduerint, cum Deus ad interrogationem annueret. Cùm uerò reueneret, gemmæ pristinum tantum nitorem retinuerunt. Nam quòd Dominus dederit oracula per Ephod, testatur scriptura 1. Reg. 23. & 28.

Nonnunqū collocutus est cum patribus per uisiones, quas Spiritus sanctus occulta inspiratione interpretatur.

batur. Ezech. 1.

6. Præterea aliquoties collocutus est cum ipsis absq; uisionibus, occulta tantum spiritus inspiratione.

Quocunq; autē modo Deus collocutus sit cum Iona nostro, titulus nō exponit, nec etiam cognitu necessarium est. Sufficit enim nobis cognoscere, quòd Deus uerè sit cū Iona collocutus, & quòd uocatio Iong, ad prædicandum Verbum Domini in Ninīue, sit uerè diuinitus facta, quemadmodū supra testificati sumus.

Et si autem multi sunt curiosi, qui cogitāt fœlicissima fuisse ea tempora, quibus Deus tam uarijs modis cum patribus collocutus est, & affirmāt se libētius adhibituros fidem uerbo dei, si Deus cum ipsis sic colloqueretur, tamē si rem rectē perpēdamus, nūc postquam Christus aduenit, & diuulgauit Euangelium suum in totum orbem terræ, multo fœliciora sunt tempora, q̄ olīm fuerunt. Deus enim collocutus est

est nobiscum nō per angelum, nō per
somnia, aut uisiones, sed per suum ipsi
us filium, Dominum nostrum Iesum
Christum, qui maiestate sua superat
omnes angelos. Vnde Epistola ad He
breos ait: Nouissimè locutus est nobis
per Filium, quem constituit heredem
uniuersorū. Et Christus ipse ait: Beati
oculi, qui uident, quę uos uidetis. Et
mox: Multi desiderarunt uidere, quę
uos uidetis. Et Paulus: Nunc propi
us est nobis Salus, quā tūc, cū cre
debamus. Cū enim filius Dei com
mēdatus nobis sit cœlesti uoce: HVNC
AUDITE, foelicissimus est qui huius uo
cem, quę est uox Euangelij eius ita au
dit, ut fide accipiat, & uocatiōi eius ob
sequatur. Qui aut̄ huic nō credit, is nec
crederet, etiam si omnes Angeli, Patri
archę & prophete corā adstarent &
de uerbo Dei testificarētur. Quare nō
negligamus foelicitatē nostri tēporis,
sed attendamus ad cœlestem uocē filij
Dei, ut ueram salutem consequamur.

Deinde, sequitur in Iona, ad quid uocauerit eum uerbū Dei, Surge, inquit, Vade ad Niniuē in ciuitatē grandem, & PRAEDICA in ea, quia ascendit malicia, &c.

De urbe Ninīue, & quis fuerit primus eius conditor, habes Genesis 10. Excreuit autē in tantam amplitudinē, ut non minor fuerit Babylone, quae in ambitu fuit quindecim miliarium Germanicorū. Vnde infra dicit: Ninīue erat ciuitas magna, itinere triū dierum. Et in fine dicitur, quod fuerint in ea ciuitate plus quam centum uiginti millia puerorum. Quātus igitur fuit numerus uiroꝝ, mulierum, seruoꝝ, ancillarum, & aduenarum? Quare Ninīue fuit una ex maximis urbibus in uniuersa terra.

Quo tempore autem missus est Ionas ad eam, fuit in ipsa, potentissima terrae Monarchia. Et habitauerunt in ea, nō Iudaei circumcisi, sed Gentes in circumcissae,

Cūm

Vide commentarium
Esaie. cap.
13.

Cum igitur Deus mittit ad eam Prophetam Iohannem, perspicue significat se non esse Respectorem personarum, qui uni tantum Genti faueat, & aliam aborninetur, & qui sit tantum Iudeorum Deus, sed etiam qui sit Deus Gentium. Et vult Deus non unam tantum Gentem, sed omnes homines saluos fieri. Non est distinctio (inquit Paulus) Iudei & Greci. Nam idem DOMINVS OMNIUM. Hoc autem non sic intelligendum est, quod Deus faciat indiscriminatim omnes Gentes saluas, etiamsi manserint in sua impietate, & non conuertantur ad DOMINVM. Absit. Sed quod omnes Gentes cupiat saluas fieri, & nullam reijciat, si resipiscant, & uerum Deum agnoscant. Vnde & Paulus non simpliciter dicit: Idem DOMINVS omnium, diues in omnes. Sed addit, Inuocantes ipsum. Non enim omnes simpliciter saluantur, Sed omnes, qui Inuocant DOMINVM. Omnis, inquit, qui Inuocauerit nomen Domini, sal-

Roman. 10.

uus erit. Quomodo autem inuocabūt in quem non credunt? Ergo qui salui fieri cupiunt, necesse habent uerbum Dei, seu Euangeliū audire, & credere, ac inuocare Deū per Iesum Christū. Non enim est in alio Salus. Vnde & Niniuitæ non simpliciter saluantur, Sed mittitur ad eos Propheta, qui adnunciet eis uerbum Dei, quod crederent ac resipiscerent.

Deinde, Cū Deus dicit: Prædica in ea, quia ascendit malitia &c. manifeste patefecit, quem affectū gerat erga homines peccatores. Et si enim odio habet iniquitatem, & peccata, tamen cupit hoīes seruare, si modo egerint pœnitentiam. Quare priusq̃ immittit supplicium, reuelat uerbum suum, & uocat eos ad pœnitentiam. Priusq̃ uenit diluuium, uocauit Deus homines ad pœnitentiam, per Noe. Anteq̃ uenit incendiū Sodomæ, uocauit Deus Sodomitas ad pœnitentiam per Loth. Cū instaret uastatio urbis Hierusalem

rusalem, uocauit Deus Iudeos ad poenitentiam per Prophetas, & postea, per Christum & Apostolos. Sic & hoc loco, priusquam Niniue subuertatur, uocantur ciues ad poenitentiam per Ionam. Et quia relapscebant, idcirco effugiunt supplicium, sicut postea sequitur.

Hæc idcirco nobis sunt diligentissimè consideranda, quòd & his temporibus patefecit sese nobis Deus per uerbum suum, & uocat Germaniam ad poenitentiam.

Primum igitur sciamus, Maliciam Germaniæ ascendisse coram Deo, & instare supplicium. Nō enim nūc primū Germania incepit peccare, sed peccauit iam multis annis Idolatria, Abusu nois Dei, adulterijs, Imposturis, & omni genere scelerum. Hæc malicia his temporibus ita multiplicata est, ut ascenderit in coelū coram Deo. Quare nihil certius est, quam quòd merita sit Germania extremam internecionem.

Deinde sciamus, quòd cum patefa

ctum sit uerbum Domini, reliqua ad huc sit spes salutis, Nisi em̄ Dominus cuperet Germaniam seruare, non reuelasset ei Euangelium suum. Cū igitur reuelauerit, manifestum est argumentum clementiæ suæ. Itaq; si uoluerimus supplicium euadere, agenda est pœnitentia, quæ qualis debeat esse, postea, Deo uolente, sequetur. Quod si autem fuerimus contemptores uerbi, & impœnitentes, certissimum est exitum. Vnde dicit Christus: Hæc est cōdēnatio, quòd lux uenit in mundum, ac homines dilexerunt magis tenebras, quàm Lucem.

Ioh. 3.

Et surrexit Ionas, ut fugeret in Tharsis à facie Domini.

Fugit Ionas à conspectu Domini in Tharsis, quod alij mare interpretantur, alij proprium nomen esse sentiūt urbis, quam uocant nunc Tunetum, quondam Carthaginem. Hic ergo duo ueniunt consideranda. Alterum est

est Inobedientia Ione, & fuga eius à cōspectu Domini. Alterum, Consilium seu causa, propter quam susceperit fugam, & fuerit uocationi Dei inobediens.

De fuga à conspectu Domini.

Quæso te, quid sibi uelit Scriptura, quòd dicat Ionam fugisse à Cōspectu Domini? Quomodo potuit Ionas cōspectum Dei fugere, cum Deus impleat cœlum & terram, & ubique sit præsens? Quò ibo, inquit Psalmus, à spiri-
tu tuo, & quò à facie tua fugiam? &c. Et in Amos capite nono dicitur: Non erit fuga eis, & qui fugerit ex eis, non saluabitur. Si descenderint usq; ad infernum &c.

Obseruemus igitur, quòd si sermo fuerit de æterna & omnipotenti maiestate Dei, tunc nemo est qui possit manum aut conspectum eius effugere. Quod probat etiam exemplū ipsum Ionæ. Hic enim instituit fugere manū & conspectum Domini, & abijt in nauim,

uim, traiecturus in peregrinam regionem, tamen non potuit conspectum Dei effugere. Vidit deus fugam eius. Vidit consilium & propositum eius. Et deprehendit eum in mari tam potenter, ut quo magis conaretur fugere, eò arctius manu Dei contineretur, & in extrema pericula, quæ fugere uolebat, cõijceretur. Quare uanus est conatus eorũ, qui putant se posse cõsilijs suis manũ aut conspectũ Dei effugere.

Quod aut̃ Scriptura de Iona dicit, fugisse eum conspectũ Domini, significat eum fugisse de terra Israel, in qua Deus dicebat̃ præ alijs natiõibus habitare. Primũ, quia in ea terra erat Metropolis Ecclesiæ Dei, & Arca Testamenti, ex qua Deus solebat respõsa dare. Exo. 17. Deinde quia Deus institutus erat in ea terra publicum ministeriũ prædicandi uerbi Dei, & solebat sese Prophetis reuelare, ac miracula edere ad confirmandas promissiones suas de Christo. Postremo quia in ea terra
habiti

habitat Familia, ex qua Christus uē-
turus erat, qui uera est facies & cōspe-
ctus Dei, ut q̄tq̄t Christum uiderunt,
uerum & æternum Deum uiderunt.

Ex his discendum est, quòd tunc
dicitur aliquis à facie Dei fugere, aut
sefe à Deo abscōdere, cūm fugit ea lo-
ca, in quibus uerbum Dei prædicatur,
aut cūm fugit eos homines, qui uer-
bum Dei adnunciant: adeoq; is fugit
conspēctum Dei, qui abominatur uer-
bum seu Legem & Euāgelium Dei.
Sic Genesis quarto egreditur & fugit
Cain à facie Domini, quia fugiebat pa-
trem suum Adam, & habitabat longē
ab ipso, ne audiret increpationes eius
ex uerbo Domini. Sic inobedientes
serui ac filij fugiunt faciem Dei, cūm
fugiunt parentes & dominos suos, ne
propter inobedientiam ex uerbo Do-
mini reprehendantur aut puniantur.
Sic impij & ignaui fugiunt faciē Dei,
cūm cōtemnunt cōciones uerbi Dei,
metuentes, ne uerbo Domini, in pec-
catis

catis & sceleribus ipsorum reprehenduntur. Quare etsi quod ad omnipotentem maiestatem Dei attinet, nemo potest uel manum uel conspectum Dei effugere, tamen quod attinet ad externam prædicationem uerbi Dei, & ad reuelatam præsentiam eius, quæ fit per Verbum & Sacramenta ipsius, hi fugiunt conspectum Dei, qui cõtemnunt uerbum eius, nec utuntur sacramentis eius, sed pergunt Deo esse inobedientes, & sceleratam agere uitam.

Quid ergo dicemus? Num qui sic fugiunt conspectum Dei, possunt etiã Deum ipsum, & supplicium eius, quod metuunt, effugere? Nihil minus. Quo enim magis fugiunt uerbum & sacramenta Dei, eo magis incidunt in manum eius, & fiunt supplicio eius obnoxij. Cain fugit à facie Dñi, sed quo magis fugit, eo maiori horrore mentis corripitur. Jonas fugit à facie Dei, sed quo longius fugit, eo grauioribus periculis obijcitur. Quare in peccatis, & metu supplicio

onam, non est fugiendum à Deo, sed potius ad Deum accedendum, per poenitentiam, & inuocationem, qua una uia & ratione fit, ut iram & supplicium Dei effugiamus. Sed de hac re postea.

De consilio Ione in fuga sua.

Secundo, Queritur quod consilio, aut qua causa Ionas fugerit è terra Israel, & non uoluerit uocationi Dei, mittentis eum ad Niniuem, obedire. Alij alias causas recensent. Dicunt nonnulli, Ionam metuisse sibi à periculis, quæ ipsi propter predicationem in Ninive contingere potuissent. Predicare, n. urbem breui subuertendam, in ipsa urbe, est concitare in se omnes urbis ciues, & sese crimini seditionis obijcere. Alij sentiunt Ionam metuisse, ne si Niniuitem, qui erant Ethnici, agnoscerent uerbum Domini, & resipiscerent, reciperentur à Deo, reiectis Israelitis, in populum suum. Itaque ne Israelitæ sui abijcerent, maluit fugere, quam uocationi Dei obsequi. Ac fieri quidem potuit, quod Ionas tales quasdam cogitationes

tiones habuerit, Sed propriam & cer-
 tam fugæ eius causam Ionas ipse po-
 stea capite quarto recitat. Cùm enim
 Deus parceret Niniuitis, nec subuerte-
 ret eos, iuxta prædicationem Iong, ex-
 postulat Ionas cum Deo, & ait: Nun-
 quid non hoc est uerbum meum, cū
 adhuc essem in terra mea, propter hoc
 ꝑoccupauit ut fugerem? Ex his uerbis
 manifestè intelligimus, quòd Ionas
 audiens præceptum Domini, quo iur-
 bebatur Niniuitis subuersionem præ-
 dicare, cogitauerit secum de immensa
 Dei Clementia, qua Deus solet resip-
 iscentibus ignoscere. Metuit ergo, ne
 si concionetur Niniuitis subuersionē
 & hi resipiscant, ac conseruētur, habe-
 at ipse Vanus & Mendax Propheta.
 Erat enim Ionas, non obscurus quispi-
 am homo, nec in Israel tātum notus,
 Sed erat insignis & celeberrimus Pro-
 pheta, et habebat nō tam ab Israelitis,
 quàm à reliquis populis uates & Pro-
 pheta diuinus. Quam famam paraue-
 rat

rat sibi ex eo, quòd iuxta sermonem eius uniuersum regnum Israel restauratum erat, sicut scriptum est 4. Reg. 14. Quare Ionas metuit famæ & gloriæ suæ, ne si Niniuitæ resipiscant & conseruentur, amittat coram omnibus gētibus laudem nominis sui, & habeatur Mendax, quod honesto uiro morte ipsa grauius est.

Sed quid? Num Ionas hoc cōsilio fugæ potuit euadere pericula, & famā nominis sui conseruare? Minimè omnium, sed potius conijcit sese in extrema pericula, & non solū contrahit infamiam ex inobedientia, uerumetiam periclitatur de uita, & sustinet horrores inferni, dum necesse habet tribus diebus in uentre ceti commorari, & mortem præ oculis continēter uidere. Hic ergo uides, uerissimū esse, quod uulgo dici solet: Sapienti uiro non solere accidere paruā stultitiam Einem weisen mann widerferet kein schlechte thorheit, Ionas erat sapientissimus & san-

cūssimus Propheta in Israel. Et tamē
 in hoc casu tanta stulticia obruitur, ut
 existimet se Inobedientia & peccato
 posse conseruare bonam famā nomi-
 nis sui, nec cogitauerit se tali consilio
 potius amissurū omnia sua & corpora-
 lia & spiritalia bona, quā conserua-
 turum. Sciebat quidē, quid Salomon
 diceret: Quod timet impius, accidit ei.
 Sed hoc dictum iam non ueniebat ei
 in mentem. Sic enim fieri solet, quod
 si Deus manum suam abstinuerit, tūc
 ne Propheta quidem in uera obediē-
 tia constat.

III Primum igitur discamus hoc exē-
 plo Ionę, timorem Dei. Nemo debet
 confidere sua prudētia, sua sanctitate,
 sua potentia, aut alijs suis donis, sed tā-
 tum clementia & misericordia Dei, &
 in omnibus suis actionibus inuocare
 Deū per Christum Filium suum, ut
 nos in uera uerbi sui obediētia con-
 seruet. Non est exemplo Ionę aliquid
 temere & inobedienter suscipiēdum,
 & dicen

& dicendum, Si Deus conseruauit Ionam in inobedientia, conseruabit & me: quare ero Deo inobediens. Hæc est detestanda temeritas, & tētatio Dei. Deus enim conseruauit Ionam, nō ut nos disceremus temeritatem & inobedientiam, sed ut disceremus timorem Dei, ne simus inobedientes, quia possumus quidem cum Iona cadere, fortassis autem nō possumus cum eo resurgere & conseruari, præsertim si Deum temere tentauerimus. Si autē imprudenter ceciderimus, tum uerò exemplum Ionę docet nos confidere, ne despondeamus animū, sed resipiscamus, & liberabimur. Deinde exemplū Ionę testificatur ueritatem huius dicti Salomonis: quod timet impius, accidit ei. Vulgare enim est, quōd homines querant pericula euadere impietate, & peccatis, sicut Ionas uoluit uitare infamiā inobedientia. Sic Pilatus uoluit uitare exilium, aut eiectionē e principatu, occisione innocentis Christi. Sic artifices

uolunt cauere paupertatem & famē
imposturis, sed accidit eis quod timēt,
Maneamus igitur in uocatione & obe-
diētia Dei, ut pericula uerē caueamus.

Et descendit in Ioppen, & inue-
nit nauem euntem in Tharsis. Et
dedit naulum eius, & descēdit in
eam, ut iret cum eis in Tharsis à fa-
cie Domini.

Descripta est inobedientia Ionæ,
nunc describitur securitas eius. Postq̃
em̃ statuit se fugere ē terra Israel, nō ad
Niniuen, ad quā uocabat̃, sed per ma-
re ad Tharsis, hoc est, ad Aphricā, in
Carthaginem, aut ut nunc uocant, Tu-
netum, suscipit profectiōem suam,
securissimo animo. Nihil metuit sibi
periculi ex fuga. Non existimat Deū
irasci suæ inobediētiae, putat se in hac
fuga latere Deum. Itaq̃ ascendit in na-
uim, soluit naulum, ut uideatur etiam
iustus & honestus. Et postea cū ori-
tur tēpestas, recipit sese animo securo
ad interi

ad interiora nauis, & Dormit, existimans fortassis hanc tempestatem, uel casu ortā, uel propter impios illos idolatras & incircumcisos, qui unā uehebantur, excitatam. Habes magnam Ionę securitatem.

Describitur autē hoc loco, in Iona, exemplum humanę securitatis post perpetratum peccatum. Hoc enim est ingenium hominis, quōd designato peccato, securē contemnunt iudiciū Dei. Existimant iram Dei nō tam grauem esse, quā dicitur solet, nec ignem inferni tam flagrantē esse, quā pingitur. Sic Adam post esum pomi, securus est. Arbitratur se satis tectū esse perizomate. Sic Cain post occisum fratrem, securus ait: Nunquid ego sum custos fratris mei? Sic Dauid designato adulterio & homicidio, securē ducit adulteram. Varius, inquit, est euentus belli, nunc hunc nunc illū consumit. Sic Iudas, post prodicionem aliquandiu securus obambulat, non requirēs peccatum

catum suum. Sic & Petrus abnegato coram ancilla Christo, securus adstat ad ignem, quasi nihil mali perpetrasset. Infinita sunt exempla, quibus obseruamus, peccatum eius esse ingenij seu naturæ, quòd initio abscondat ab hoïe grauitatem iræ Dei, & deducat eum in securitatem.

At enim hoc ingenium peccati, & hæc natura peccatoris, nō tantū sunt cognoscenda, uerum etiam cogitandū est de remedio. Securitas post perpetratum peccatum, maximus morbus est, maxima est impietas, quia inducit contemptum Dei, neglectum cognitionis iræ Dei, & suppliciorū, quæ propter peccatum inferri solent, ac detinet hominem in impoenitētia. Hoc certē est hominem deducere ad extremam interuersionem. Quare explicatur hic morbus, non ut cognoscatur tantū, sed ut excitemur ad quærendum remediū huius morbi, cū neglectus eius inferat nobis æternā mortē.

Quid

Quid ergo faciendū est, ut securitati, hoc est, morbo longē omnium perniciosissimo medeamur? Primum, ca uendum erit ab omni peccato, & ino- bedientia: quia ut antē diximus, Inobe- dientia adfert secum hunc morbum, hoc est, securitatem. Sic Genesis. 4. ad Cain meditantem homicidium dicit: Si bene egeris, recipies: Si malē, statim in forib. erit peccatū tuū (hoc est) Si non peccaueris, bene habebis, eris Deo gratus. Si autē peccaueris, & ho- micidium feceris, nō erit tranquillum peccatum tuum. Etsi enim aliquādiu quiescet, & faciet te securum, tamen uel tandem punietur. Et Deut. 28. Si audieris uerbum Dei, benedictus eris in ciuitate, in agro &c.

Deinde, Si peccato fueris p̄occupatus, & peccatum designaueris, noli differre p̄nitentiam. Non reijcias p̄nitentiam in longinquum tempus, sed statim resipisce. Deus enim nō so- let statim punire peccātem, sed differt

pœnam, non quia approbet peccatũ,
 sed quia expectet pœnitentiã peccato/
 ris. Si ergo tu ipse pœnitentiã in tem/
 pore susceperis, effugies supplicium
 dei. Si aut̃ secure perrexeris in peccato,
 tunc tanto grauius imminebit suppli/
 cium, quanto longius differtur. 1 Cor.
 11. Si nos ipsos dijudicaremus, nõ diju/
 dicaremur à Domino, hoc est: Si nos
 post perpetratũ peccatum statim age/
 rem⁹ pœnitentiã, tũc Deus nõ inferret
 nobis supplicium. Si Ionas egisset pœ/
 nitentiam suã inobedientiã, priusq̃
 descendisset in nauim, tunc nõ fuisset
 coniectus in extremam calamitatem.
 Hieremiã 18. Si gens illa pœnitentiã
 egerit à malo suo, agam & ego pœni/
 tentiam &c. Quare ne securitate, post
 designatum peccatũ, cõñciar̃s in per/
 petuum interitum, agenda est pœni/
 tentia sine ulla dilatione. &c

Dominus autem misit uentũ
 magnum in mare, & facta est tem/
 pestas

pestas magna in mari, & nauis periclitabatur conteri.

Ionas existimat Deum oblitum in obedientiæ suæ, & dormire. Sed sicut non dormit nec dormitat, qui custodit Israel, hoc est, pios & obedientes, ita non dormitat, qui punit Esau, hoc est, peccatores impœnites. Excitat igitur maximam tempestatem in mari, ita ut qui in nauis erant, desperarent animum de uita.

Hic ueniunt obseruanda.

Tempestates siue in mari siue in terra non ueniunt casu, sed Autore Domino. Dicit enim scriptura, **DOMINVS, DOMINVS** inquam, misit uentum magnum. Quare non est sentiendum, quod incantatrices possint tempestates pro sua uoluntate excitare. Nisi Dominus permiserit, ne pilum quidem capitis mouere possunt. Dominus igitur timendus est, non incantatrices. Solent tamen publicis legibus puniri, quod

C 5 quantū

quantum in ipsis est, conātur perfectē
hominibus nocere, cū tamen nihil
efficiant, nisi permittente Domino.

21

Vides quantum malum sit, uocati
ōni Dei nō obedire. Ionas inobediēs
est. Et non solum ipse punitur, uerum
etiam hi qui cum ipso sunt in nauī, cō/
nīciunt propter ipsum in extrema uitæ
sue pericula. Tale exemplū est Adam,
qui traxit secum sua inobedientia to/
tum genus humanum in exitium. Si
militer Iosua 7. de Achan. Et Eccle. 9.
Vnus peccator multa bona perdit, si/
cut muscæ perdunt suauitatem ungu/
uenti. Hoc ideo nobis commemo/
ratur, Primum, ut discamus agnosce/
re grauitatem peccati, & cauere pecca/
tum, ne & nos & amicos ac uicinos
nostros in exitiū trahamus. Deinde ut
caueam⁹ malorū hoīm cōtubernia &
confortia. Mali & inobedientes hoīes
sunt, Blasphemi, Helluones, Scortato/
res, detractores, & id genus alij. Horū
familiaritatē debemus fugere, sciētes,
quod

¶ nulla sit foelicitas in familiaritate, ip-
 sorū. Coniūgamus aut̄ nos cum pijs &
 honestis, ut etiam eū ipsis prospera for-
 tuna fruamur. Act. 26. seruantur pro-
 pter Paulum piū & obedientem uoca-
 tioni Dei, omnes qui erant in nauī.

3.
 Considera stulticiam inobedientiū.
 Ionas sperat se posse effugere pœnam
 Dei in mari, sed eo ipso conijcit sese
 in summa pericula: Non enim sunt
 maiora externa pericula, quàm in ma-
 ri. Sicut significat Psalmus 106. Ascen-
 dunt usq; ad cœlos, & descendunt usq;
 ad abyssos, anima eorum in malis ta-
 bescebat. Et uulgo dicitur. Wer nicht
 beeten kan/der schiffe auff dem Meer. Qua-
 re Ionas eo ipso uenit in summa peri-
 cula, quo uult pericula effugere. Hoc
 diligenter est obseruandum, ut disca-
 mus Deo ueram præstare obedientiã.
 Nam quod Deus homini mandat,
 hoc certè homo aut facere debet, aut
 pereundum est ipsi, nec potest effuge-
 re. long mandatum erat, ut conciona-
 retur

retur urbi Ninię interitum. Ionas igitur necesse habuit hoc mādatum, aut facere, aut perire. Hic nullum est mēdium. Sed hoc transferendum est ad omnem Dei uocationem, ad omnia mandata Dei. Deus mandauit ne abutamur nomine eius ad execrationes, Ne helluemur, ne scortemur. Hic necesse habemus, aut obedire aut perire. Nec potes interitū effugere, si nō obediēris, etiam si munieris te summa hominum potentia. Nam sicut Ionas fugiendo in mare, non effugit pœnam, sed conijcit se in pœnam, ita helluones, blasphemī, & alij impœnitētes scelerati eo ipso fiūt obnoxij supplicio, q̄ sperāt se à supplicio tutos fore. Quare nulla alia uia effugiendī periculi reliqua est, nisi Obediētia, seu Pœnitētia.

4. Singuli inuocant Deū, quisq; suū, &c. q̄ monemur, primū, Cognitionē aliquam de Deo naturaliter nobis inditam esse. Fuerunt enim in hac nauī homines uariarum religionum. Et si
autem

autem sola illa religio Dei uera erat, quam profitebatur Ionas, tamen etiã reliqui homines habent quandam notitiam Dei. Ideo unusquisq; inuocat Deum. Rom. 1. Quod notum est Dei, manifestum est illis. Sed Gentes aliã non habent ueram notitiam Dei, nec uerè inuocant Deum. Habent tantũ notitiam Dei legalem, non autẽ Euãgelicam. (Hoc est) sciunt quidem Deum esse, Deum esse omnipotentem, ac nec hoc quidem perfectè, sed tantũ obscurè. Cũ autẽ contemnant uerbum Dei, quo se Deus patefecit, non cognoscunt Deum, ut patrẽ Domini nostri Iesu Christi, in quo solo Deus uult cognosci, coli, & inuocari. Quare Gentiũ inuocatio nõ est Deo accepta. Sola autẽ inuocatio eorũ accepta est, qui inuocant Deũ in noie Iesu Christi. Deinde monemur, quã sit utilitas afflictionum & tempestatum. Hoies sunt Securi in rerum foelicitate: sed orta tempestate, incipiunt tandẽ eleuare capita,

capita, suspicere cœlum, & inuocare Deum. Sciamus igitur quòd cùm Deus excitat tonitrua, tempestates, & reliqua aduersa, idcirco ea excitet, ut excitet etiam homines ad preces, ad inuocationem, ad pœnitentiam. Externis tempestatib. uult Deus internas tēpestates in corde excitare, ut incipiamus cogitare de ira Dei. Vides homines esse securos in hac nauī ante tempestatē, sed orta tempestate, pperant ad preces, inquirunt diligenter de causa tempestatis, de ira Dei, & cogitāt de remedio. Hęc nauis est figura huius mundi, in quo homines obambulant securissimi, priusq̄ ueniūt afflictiones, Deus igitur immittit afflictiones, ut excutiat eis securitatem, & uocet ad pœnitentiam. Ergo utamur tempestatibus ad nostram salutem, ut agnita ira Dei, redeamus ad obedientiam eius.

Et timuerunt nauæ, & clamauerunt uiri ad Deum suum, & miserunt

serunt uasa, quę erant in naui, in mare, ut alleuiaretur ab eis. Et Ionas descendit ad interiora nauis, & dormiebat sopore graui. Et accessit ad eum gubernator, & dixit ei: Quid tu sopore deprimeris? Surge, inuoca Deum tuum, si forte recogitet Deus de nobis, & nõ pereamus. Et dixit uir ad collegam suum. Venite & mittamus sortes, & sciamus quare hoc malum sit nobis. Et miserunt sortes.

Nautę & reliqui in naui uersantur in magnis periculis & horroribus. Suscipiunt ergo tria facienda, ut depellat a se pericula. Vnũ est Inuocatio. Alterum, est nauis Alleuiatio. Proijciunt em̄ onera in mare. Tertium est Sors.

De Inuocatione. Recte quidem & piẽ in hoc faciunt nautę, quod in periculis suis conferunt se ad inuocationẽ.

Hec

Hæc enim compendiaria est uia ad ef-
fugienda, aut saltem mitiganda peri-
cula. Sed quod Gentes facere solent,
detinent hæc pietatem seu ueritatem
in mendacio, sicut Paulus loquitur. Nō
enim inuocant uerum Deum ex fide
Semini Abrahæ, Sed unusquisque
(inquit) suum Deum inuocat. Vnde
& hortantur Ionam, ut & ipse suum
Deum inuocet. Ac prorsus idem fit in
hac naui, quod solet fieri in toto hoc
mundo, etiam inter ipsos Christianos.
Sunt enim, qui in periculis nunc hūc
Sanctum, nunc illum Sanctum inuo-
cāt. Quod si nec hic nec ille succurrit,
properant ad tertium, aut quartū, aut
ad plures Sanctos. & recensent totam
sanctorū Litaniā. Hęc est magna im-
pietas, ac planè Ethnica idololatria.
Sancti enim in cœlis, propositi nobis
sunt in exempla Diuinæ clementiæ,
& Imitationis pietatis, nō sunt propo-
siti ut inuocent. Sed solus Deus in oī-
bus periculis inuocandus est per Iesum
Christum

Christum filium suum. Extant enim
tam precepta, quam promissiones de
inuocando tantum Deo per fidem in
Christum, de quibus alias copiosius.

Alleuiant nauæ nauim, & projiciunt onera in mare, ut nauis fiat expeditior, & non submergatur à fluctibus. Exemplum prudentiæ propositum ad imitationem. Hi nauæ tam prudentes sunt, ut malint amittere oēs merces & facultates suas, quæ erant nauis impositæ, quam uitam suã deserere. Et uerisimile est hanc nauim oneratã fuisse preciosissimis mercibus, Et tamen projiciuntur in mare, ut seruetur uita. Hoc exemplum propositum est nobis, ut admoneat nos, quod quemadmodum nauæ ad seruandam uitã suam corporalem, projiciunt à se omnes opes suas, ita & nos multo magis debemus omnia à nobis projicere, ad seruandam uitam spiritualẽ & coelestem. Ac si talis est rerum conditio, ut liceat unã cum nostris bonis seruare

D uitam

uitam cœlestem, Deus benè ferre pōt, ut nostra bona retineam⁹, sicut hi nau-
tæ in tranquillitate prudenter seruabant
suas opes & merces. Sed si talis casus se
se offert, ut nō possis terrena bona uel
retinere, uel parare, nisi pecces aduer-
sus Deū, tunc potius amittēda sunt bo-
na terrena, q̄ cœlestia. Vnde Christus
Matt. 18, dicit: Bonum est tibi ad uitā
ingredi claudum & mutilū (aut pau-
perem & mēdicum) potius q̄ duas ma-
nus habentē, uel duos pedes (uel mul-
tos Taleros) mitti in ignē ęternū. Sed
uide mihi, quòd maxima hoīm pars
inter Christianos nō sint tam pruden-
tes q̄ hi nautę Ethnici. Sunt em̄ qui ma-
lunt nō uerbū tm̄ Dei, sed etiā Deum
ipsum cōtemnere, & deserere, q̄ quòd
patiantur aliquid decidī de lucro suo.
In negotiatiōe dant operā imposturis:
in aula dant operā calūnijs, ut alios ex-
trudant, & fruātur ipsi magistratibus,
& honoribus eorū. Hi nō alleuiant nau-
uim suam in periculis, sed potius ma-
gis onerant eam, ut non possint expe-

ditū uenire ad portum cœlestis regni,
 Quare hi nautæ exurgent in nouissi-
 mo die, & cōdemnabunt maximam
 partē Christianorū, qui tm̄ inhiant opī-
 bus, honoribus & magistratibus, præ-
 quib. nullā prorsus habēt rationē uerę
 pietatis, qua possent seruari perpetua
 & cœlesti uita. Mittunt sortē, ut cog-

3.

noscat, quis sit inter ipsos nocens, pro-
 pter quem tanta tempestas orta sit. Et si
 autē licebit sorte uti ciuilit̄, in diuidū-
 dis hæreditatibus, sicut Iosue distribu-
 it terram Canaan per sortem, uel in e-
 lectionibus magistratuū, sicut Aposto-
 li elegerūt Mathiam per sortē: Hic est
 ciuilis usus Sortis & licit⁹, de qua sorte
 dicit Salomō Prouer. 16. Sortes mittū-

*Simile exem-
 plum Sortis
 extat Iud. 7.
 ubi deprehē-
 ditur Achan
 per sortem.
 1. Sam.
 14. ubi per
 sortē depre-
 henditur Io-
 nathas.*

tur in sinum, & à Dño iudicium earū;
 Tamē illa superiora ex ēpla Ionę, Ach-
 an, & Ionathę nō sunt nobis absq̄ spe-
 ciali uocatione Domini imitanda. Nō
 licet nobis per sortem inquirere occul-
 ta. Si quispiam in ciuitate furatus esset,
 ac fur ignoraretur, non licet sortē mit-

D 2 ~~tere~~

tere inter omnes ciues, & eum pro fur-
 re comprehendere, in quem fors cade-
 ret. Sicut enim non sequitur omnia
 somnia esse uera, & per somnia inqui-
 rendā esse ueritatem, propterea quòd
 Pharao uidit ueritatem per somnia,
 ita etiam non licet generaliter per for-
 tem inquirere occultos nocentes, &
 eos pro nocētibus ad supplicia rapere,
 qui forte deprehenduntur. Hæc est tē-
 tatio Dei. Quid ergo prodest nobis
 hoc exemplum Sortis nautarū? Mul-
 tum per omnem modum. Videmus
 enim, longè peccatum omnibus occul-
 tum, deprehendi & manifestari non
 naturaliter, sed mirabiliter per sortē.
 Sciamus igitur, quòd nulla peccata,
 nulla scelera, quantumuis occulta, pos-
 sint coram Deo celari. Solent homi-
 nes clam peccare, & sperant impuni-
 tatem, propterea quòd peccata eorū
 non sint manifesta. Sed etsi peccata la-
 tent hoīes, non tamen latent Deum,
 qui & manifestat ac patefacit ea, etiā
 medijs

medijs prorsum impertinētibus. Psal.
 dicit: Quò ibo à spiritu tuo, & quò à fa-
 cie tua fugiam, &c. Ecclesi. 10. In cogi-
 tatione tua regi ne detrahas, & in secre-
 to cubiculi tui non maledixeris diuiti.
 Quia Aues cœli portabunt uocem tu-
 am, & qui habēt pēnas &c. Ehe es ver-
 schwigen blieb / so wurden es che die Papa-
 gey schwezen. Huc pertinent etiā Gru-
 es Ibyci, de quibus extat prouerbiū.
 Caue igitur, ne pecces occultè, spe im-
 punitatis, sed abstineas ab omnibus
 peccatis, tã occultis, quàm manifestis.

Et cecidit fors super Ionam. Et
 dixerunt ad eum: Indica nobis, cu-
 ius causa malum istud sit nobis?
 Quod est opus tuum, quæ terra
 tua, & quò uadis, uel ex quo po-
 pulo es tu? Et dixit ad eos: Hebrę-
 us ego sum, & Dominum Deum
 cœli ego timeo, qui fecit mare &
 aridam. Et timuerunt uiri timore

magno, & dixerunt ad eum: Quid hoc fecisti? Cognouerunt enim uiri, quòd à facie Domini fugeret, quia indicauerat eis. Et dixerunt ad eum: Quid faciemus tibi, & cessabit mare à nobis? Quia mare ibat & intumescibat super eos. Et dixit ad eos: Tollite me, & mitte in mare, & cessabit mare à uobis. Scio enim ego, quoniam propter me tempestas hæc grandis est super uos. Et remigabant uiri ut reuerterentur ad aridam, & nō ualebant, quia mare ibat & intumescibat super eos. Et clamarunt ad Dominum, & dixerunt: Quæsumus Domine, ne pereamus in anima uiri istius, & ne des super nos sanguinem innocentē:
quia

quia tu Domine sicut uoluisti fecisti. Et tulerunt Ionam, & miserunt in mare, & stetit mare à feruore suo. Et timuerunt uiri timore magno Dominum, & immola uerunt hostias Domino, & uouerunt uota.

Jonas deprehenditur Sorte. Hactenus descripsit Propheta Ionam secus rē fugientem, & stertentem. Nunc autem describit eum coniectum in agnitionem peccati sui, & mutatur securitas eius in extremam trepidationem, & anxietatem. Sicut enim Petrus ad tertium cantum Galli meminit uerbi Christi, & contiuuo agnoscit peccatū suum, ac fleuit amare, ita & Ionas sorte deprehensus, statim intelligit propter se ortam esse tempestatē, & sentit magnitudinem peccati. Quare sua sponte confitetur peccatum, & pronunciat in se ipse supplicium, uidelicet, quòd

lit proijciendus in mare. Tollite, inquit, me, & proijcite in mare, & cessabit mare à uobis. Habes hinc in Iona tres illas partes poenitentiae, quas hypocritae enumerant, & docent eas esse satisfactiones pro peccatis. Et tamen tantum abest ut satisfaciatur pro peccato suo, ut nisi misericordia Dei esset conseruatus, perpetuò perijisset. Primum enim habet contritionem, quia grauissimè dolet propter peccatum, & sentit seuerissimam iram Dei. Deinde, confitetur peccatum suum, non unì tantum sacerdoti, sed omnibus nautis publicè. Postremo suscipit satisfactionem, seu ut uocant, emendam. Er setzt im selbs die bus vff. Mittite, inquit, me in mare, optimè emè meritus sum. Sic & Iudas Ischariot habet tres partes poenitentiae Papisticae. Habet contritionem, quia dolet se Christum prodidisse. Habet confessionem, quia confitetur coram pontificibus, peccauì tradēs sanguinem Iustū. Habet & satisfactionem,
Er

Er setzt im selbs die grösste buß vñ erhenckf
 sich. Et tamen non expiauit pctm̄ suū
 hac poenitentia, nec consecutus est re-
 missionem peccati. Quare doctrina
 sophistarū & hypocritarum de poeni-
 tentia, uanissima est. Sed quare Ionas,
 consecutus sit peccati sui remissionē,
 non autem Iudas, cūm uterq; suscepe-
 rit tres illas partes poenitentiaē sophis-
 ticaē, postea, Deo uolente, explicabit.
 Nunc uideamus, quae ex hoc loco sint
 obseruanda.

Primum, sciamus Ionā fuisse Deo
 Prophetam acceptissimum. Et tamen
 cūm ad mandatum Dei nō susciperet
 profectioem ad Niniuen, obiectus
 est tam grauibus supplicijs, cūm hoc
 peccatum non uideatur admodū hor-
 ribile. Neq; enim Ionas designauit uel
 homicidium, uel adulterium, sed tm̄
 noluit hominibus impijs concionari.
 Hoc sine tantum est peccatum? An
 non multi erant in terra Israel, qui desi-
 gnabāt immanissima scelera? & hi diu-

cunt uitam securam ac tranquillam.
 An nō hi nautæ, qui fuerunt Ethnicī,
 erant sceleratiores peccatores, quā
 Ionas? Fuerūt enim Idolatræ. Et tamē
 hi euadunt pericula, solus Ionas proy-
 citur in mare, & deglutitur à ceto, cū
 illi digni fuissent, ut terra & mare eos
 deglutiuiſſet. Sed hoc illud est, quod
 Petrus 1. Pet. 4. ex Ezechie. capite. 9.
 scribit: Iudiciū à domo Dei incipit,
 hoc est. Cū Deus puniturus est, inci-
 pit pœnā à Sanctis suis, Hieremiæ 25.
 In ciuitate in qua inuocatū est nomē
 meū, ego incipio affligere &c. Sic
 plus peccabat Malchus q̄ Petrus, &
 tamen Petrus reprehenditur, Malcho
 autē restituitur auris. Deus facit, qd
 solent boni patres familias, qui primū
 omnium reformant suam familiam.
 Mali patres familias sunt, qui neglecta
 disciplina suæ familiæ, inquirunt tan-
 tūm in uitia familiæ uiciorum. Hoc
 idcirco nobis cognoscendum est, ut
 cū nos affligimur, & uidemus inte-

rea sceleratissimos hoīes impunes eua-
dere, sentiamus Deū significare, quòd
nos simus familiares ei⁹, ideoq; incipi-
at à nobis iudiciū. Cū em̄ alij scelera
tiores sint impunes, argumentū est q̄
nō sint de familia Dei. Suscipiam⁹ igit̄
suppliciū obediēter, & respiscamus.

Deinde, Nautæ, etsi conant̄ nauim
reducere ad terram, ne mittant manū
in eum, quem ipsi coram se iudicabāt
innocentem, tamē quo plus nituntur
aduersus fluctus, eo maior fit tempe-
stas, nec iuuat eos, quòd alleuiauerint
nauim. Hoc exemplo docemur, quòd
pericula diuinitus immissa non euitē-
tur humanis consilijs, sed tantūm obe-
dientia, quæ Deo debetur. Humanū
cōsiliū erat nauim alleuiare. Humanū
cōsiliū erat, nauim ad littus ap-
pellere. sed hæc cōsilia nihil p̄sunt. Sola
obediētia prodest. Deus enim exige-
bat pœnā à Iona, & constituebat nau-
tas in executores pœnæ. Hoc officiū,
hæc obediētia exigebatur à nautis.

Quare

Quare nō prius evitant pericula, q̄ om-
 missis suis consilijs, sequuntur consiliū
 Dei in efficiendo Iona in mare. Quod
 Dei consilium patefactum eis erat tā
 forte quā cōfessione ipsiusmet Ione.
 Hoc exemplū in his difficillimis tem-
 poribus diligenter considerandū est,
 p̄sertim Magistratui, & patribus fa-
 milias. Deus enim incepit nos puni-
 re & affligere propter peccata nostra,
 ac reuelat iram suam uarijs tempesta-
 tibus. Nunc enim affligit nos bello,
 nunc contumelijs & iniurijs externo-
 rum militum, nunc peste, nunc rerū
 caritate, nūc alijs tempestatibus. Nos
 autem solemus plerunq; humana tū
 consilia sequi: externis militibus male-
 dicimus & execramur eos. Contra
 pestē munimus nos uarijs remedijs.
 Sed hæc nihil proderunt aduersus irā
 Dei, etsi non est negligendus usus ei-
 us remedij, quod Deus concessit. Sola
 autem resipiscentia, & obedientia pro-
 dest. Deus à magistratu exigat, ut puni-
 at sce-

at scelera & delicta uulgi, sicut exigebat ab his nautis, ut Ionam proicerent in mare. Vulgus grauissimè peccat blasphemijs, ebrietate, crapula, impostura. Hęc scelera, nisi magistratus seueriter emendauerit, non erit finis irę Dei & suppliciorum eius, Num. 25. Ira Dei desequijt in exercitum Israelitarum propter scortationem. Sed postquę Phinees incepit punire sceleratos, placatus est Deus. Tale exemplum extat etiam Iudi. 7. de Achan. Similiter dicendum est de patrefamilias &c.

Sed ab his nautis petendum etiam est exemplū, quanto timore Dei Magistratus debeat punire sceleratos. Nō enim prius suscipiunt Ionam proiciendum in mare, quāuis ad Deum precibus & petita uenia: Quęsumus Domine, ne pereamus &c. Hoc exemplum imitari debēt omnes magistratus, in puniendis sceleratis. Nam punire scelera, ac presertim sceleratos morte afficere, est opus solī diuinę maiesta

maiestati competens. In lege enim, seu Decalogo dicitur: Non occidas. Hæc lex est naturalis, pertinens generaliter ad omnes homines. Vnde & ante diluuium, nondum ordinato magistratu, non licebat ullum hominem quantumuis homicidam, occidere. Cain & (ut nonnulli arbitrantur) Lamech erant homicide, sed non occidebantur inter suos ciues. Post diluuium autem ordinatus est magistratus, in quem Deus contulit potestatem puniendi sceleratos morte, iuxta legem. Debet igitur magistratus hoc officium magno Dei timore exequi, ne pro nocentibus, innocentes puniat &c.

Videamus hoc loco etiam allegoriam, quam Christus ipse nobis significat. Docet enim Christus se adumbratum per Ionam. Sicut ergo cessat tempestas, iniecto Iona in mare: ita si tumultus tempestatis in conscientia oritur propter peccata, iniiciamus Ionam nostrum in mare, hoc est, credamus

damus Christum pro nobis crucifixum & mortuum, Tunc cessabit tempestas.

Postremo Nautæ immolant, & vota faciunt. Exemplum gratitudinis. Acceptis beneficijs declaremus nos gratos erga Deum, Quo fiet, ut beneficia beneficijs cumulentur.

CAPVT SECVNDVM.

ET præparauit Dominus piscem grandem, ut deglutiret Ionam.

PAUCA uerba, sed quæ si rectè intuemur, afferunt nobis magnam consolationem in oïbus aduersis. Nam quæ Scriptura nõ simpliciter dicat, Ionam cõiectum in mare, & deuoratum à pisce, sed disertè dicat, quòd Dominus præparauerit piscem, qui deglutiret Ionam, manifestè significat, tantam esse & clementiã & pudentiam Domini,

in conseruando suo populo, & in tuenda sua Ecclesia, ut non permittat ei ullum incommodum accidere, nisi ante constituerit rationem & uiã, qua ipsam conseruet, & liberet; Quod testantur tam exempla, quàm dicta seu promissiones Scripturæ. Inter exempla primum sit, quod nunc nobis in Iona proponitur. Etsi em̄ Dominus irascitur Ionę propter inobedienciã, tamen quia agnoscit eum non solum tanquã membrum Ecclesiæ suæ, sed etiam tanquã Prophetã sibi dilectum, preparat ei hospitium in mari, etiam priusquã in ipsum conijceret, nec unquẽ tantum licentiæ permisisset Nautis, ut cõijcerent Ionam in mare, nisi antea excogitasset modum, quo eum in mari seruaret, & iterũ liberaret.

Aliud exemplum in Israelitis. Hi premebãtur multis annis grauissima tyrannide in Aegypto. Et tamẽ erant populus seu Ecclesia Dei. Sed nisi Deus antea excogitasset modũ, quo eos e
 tanta

tanta tyrannide liberaret, nunquam concessisset, ut uel in Aegyptum fuissent profecti, uel in Aegypto afflicti essent. Nam quòd talem excogitauerit modum, priusquam in Aegyptum proficiscerentur & affligerentur, perspicuè testatur Gene. decimoquinto; Semen tuum peregrinum erit in terra non sua, & subijcient eos seruituti. Habes predictionem afflictionis, Sed confestim additur & tempus afflictionis, & ratio liberationis. Affligent eos quadringentis annis. Veruntamen gentem, cui seruituri sunt, ego iudicabo, & post hac egrediètur cum magna substantia. Vides tempus & modum liberationis apud Deum definita fuisse, priusquam accidisset afflictio.

Aliud exemplum in ciuibus Hierosolymitanis. Futurum enim erat, ut centum, plus minus, annis, post regem Ezechiam ciuitas eorum uastaretur à Babylonis, & ipsi abducerentur à Babylonis in captiuitatem. Sed prius

uscq; hæc euenirent, preparauit Dominus eis liberatorem, Cyrum, de q̄ nōdum nato, cōcionatur Esaias cap. 44 & 45. & promittit Ecclesię liberatiōnem, cū nondum afflictio aduenerat. Tantæ enim curæ est Ecclesia Domino, ut non conuideret aduersarijs, donec eam affligerent, nisi ante afflictionē pręuidisset & cōstituisset modum & tempus liberationis. Itaq; etiam per Hieremiam definiuit certū tempus liberationis ē Babylone, septuagesimum uidelicet annum, &c

Sed præcipuum exemplum est in Iesu Christo Filio Dei. Hic erat turpissimam mortem passurus & occidendus. Sed priusquā non solum uenit tempus passionis eius, uerumetiam ipse homo natus esset, concionati sunt Prophetæ de resurrectione & regno eius: Psal. 15. Esaiæ 53. & in multis alijs locis. Tanto enim fauore Deus complexus est unigenitum filium suum, ut non permisisset Iudgos tam crudeliter

liter in eum grassari, nisi antè definiisset, quomodo esset ipsum seruaturus & liberaturus.

Dices autem. Hoc quidem contigit Christo Filio Dei, Similiter Ionę Prophetę, & alijs quibusdam Sanctis, &c. Sed ego sum abiectior & cōtemprior, q̄ quem Deus respiciat, & tanta cura obseruet. Et grauissima sunt peccata mea, propter quę Deus fortassis ita me abiicit, ut prorsus non curet, quid mihi accidat. Respōdeo, Sumus quidem cōtempti, si consideremus corporalia nostra, & peccata uerè prouocant Deum ad iracundiam, ut nos abiiciat. Sed qui peccatores abiicit propter peccata, is etiā peccatores recipit per pœnitentiam. Er quanquā quod ad corporalia attinet, abiecti sumus, & morti obnoxij, tamen si fuerimus de Ecclesia Christi, tunc sumus in conspectu Dei maximus thesaurus. Quare summa opera danda nobis est, ut agamus pœnitentiam, & simus mem

bra Ecclesię Christi. Hoc autē tūc fiet, quādo agnitis peccatis, amplectimur Iesum Christū uera fide, & ambulam⁹ ex hac fide, in uocatione Dei, & in bonis operibus, quę Deus præcepit. Nā si hoc fecerimus, tūc pertinebunt ad nos, oēs promissiones, quę de cura, de sollicitudine, de prouidentia Dei, quā habet erga Ecclesiam suam, extant.

Ezech. 33. Viuo ego, nolo mortē peccatoris, sed magis, ut conuertatur & uiuat.

Thre. 3. Si abierit, miserebitur secundum multitudinem misericordiarum suarum. Non enim humiliauit ex corde, &c

Psal. 33. Iuxta est Dominus his, qui tribulato sunt corde, & humiles spiritu saluabit.

Item: Prope est Dominus omnibus inuocantibus eum, &c.

Matth. 10. Capilli capitis uestri numerati sunt, &c.

Et fuit Ionas in uentre Ceti tribus diebus, & tribus noctibus.

Hoc illud miraculum est, quod pii fideles admirantur, impij autem & infideles irident. Nec dubium est, quin Lucianus, quemadmodum ab initio diximus, acceperit occasionē, ex hoc loco, scribendi libelli sui de ueris narrationibus, ut doctrinam & miracula sacrae scripturae propinaret toti orbi deridenda & subsannāda. Sed impius ille Ethnicus accepit suae impietatis mercedem. Nos autē sciamus, quod etsi hoc miraculum de Iona, tribus diebus & tribus noctibus in uentre ceti uiuo permanente, uidetur humanae rationi non tam ridiculum quam impossibile, tamē de ueritate huius geste rei nullo modo sit dubitandum. Primum enim haec historia longē continē inter libros Canonicos sacrae scripturae, nec est unquam de autoritate eius dubitatum. Quanta igitur est

certitudo & ueritas totius sacrae scripturae (Hæc autem est cœlestis & diuina) tanta etiam est certitudo & ueritas huius miraculi.

Deinde, Christus ipse filius Dei Dominus noster, commendat nobis hoc miraculum nominatim, suis ipsius uerbis. Quemadmodum, inquit, Ionas fuit in uentre ceti &c. Ita filius hominis &c. Sicut ergo autoritas Christi confirmata est cœlestibus prophecijs & miraculis, uidelicet, munda-tione leproforum, sanatione claudorum, resuscitatione mortuorum, & alijs miraculis, ita & ueritas huius miraculi de Iona, iisdem miraculis est confirmata. Quare, etiamsi Ethnici rideant nostram credulitatem, tamen nihil est his miraculis nec uerius nec certius.

Accedit & illud, quòd etiam quotidiana miracula confirmant aliq̄ modo huius miraculi de Iona ueritatē. An nō infans seu Embryon iacet multis hebdo-

hebdomadis uetus in utero matris, & intantum non moritur aut suffocatur, ut potius subinde auctiorem uitã accipiat? Hęc sunt quotidiana, & tamen propter frequentiam iudicantur potius naturalia, quã miracula: sed profecto non minora sunt miracula, quã hoc de Iona gestum. Quare Deus, qui omnipotentia sua conseruat & uiuificat embryon in utero matris, idem etiam conseruauit Ionã in uentre ceti.

Hoc autem miraculum suum habet usum. Primum, sicut exercuit Ionam in fide, dum adhuc iacuit in uentre ceti, ita confirmauit fidem suam, cum seruaretur in eo saluus. Deinde, testificatur nobis, sicut alia miracula, certitudinem auxiliij diuini, in afflictionibus nostris, si Deũ inuocauerimus, sicut Ionas inuocauit, ut sequitur.

Postremo, adumbrauit mortem, sepulturam & resurrectionẽ Christi, sicut Christus ipse exposuit &c. Quare

mentionem huius miraculi admoneamur tam de clementia diuina in aduersis, quam de morte & resurrectione Christi, ut & nos spem liberationis & resurrectionem concipiamus.

Et orauit Ionas ad Dominum Deum suum de uentre piscis, & dixit: Clamaui de tribulatione mea ad Dominum, & exaudiuit me. De uentre inferi clamaui, & exaudisti uocem meam.

Sequitur Psalmus, quem Ionas ad agendas Deo gratias pro beneficijs eius composuit. Non est autem sentendum, quod tantum ei ociurn fuerit, ut in uentre ceti securus obambulare, & hunc Psalmum ad fallendum tempus cantaret: fuit enim obrutus ingentibus doloribus, mortis & inferni, ac uix potuit ullam liberationem sperare. Itaque orauit quidem ad Dominum in uentre ceti, & magna animi tristitia
& ingē

& ingenti fiducia. Postq̄ autem liberatus est, & euasit pericula, composuit hoc carmen, quo non solum testificatur gratitudinem animi sui erga Deum, uerum etiam commendaret hoc miraculum posteritati, ut omnes in periculis exemplo suo Deum inuocēt & certam opem ab ipso expectent.

Solenne autem fuit ueteribus miracula diuina publicis carminibus cōmendare, qui est cultus Deo gratissimus, sicut testatur Psalmus 68. Laudabo nomen Dei cū cantico, & magnificabo eū in laude. Et placebit Deo super uitulum nouellum cornua producentem & ungulas. Nam hoc cultu primum illustratur, bonitas, clemētia, misericordia, omnipotentia, & maiestas Dei. Deinde excitantur homines ad fidem & inuocationem Dei in omnibus aduersis. Hæc sunt sacra quæ Deo uerè placent, & quibus debemus gratitudinem animi nostri in acceptis beneficijs testificari. Si quis

exempla requirat, habes Mosen, Deboraham, Annam matrem Samuelis, Dauidem, Ezechiam, Zachariam patrem Iohannis Baptistæ, Symeonem, & Mariam matrem Christi. Quare & nobis tales Psalmi cognoscendi, & ediscendi sunt, ut ex his de diuinis miraculis admoniti, concipiamus firmam fiduciam in aduersis, & excitemus spiritum sanctum & inuocationem Dei, qua fit ut uerè ab aduersis liberemur. Omnis enim qui inuocauerit nomen Domini saluus erit.

Sed ut reuertamur ad nostrum psalmum, quem Ionas composuit, & Ecclesiæ cantandum tradidit, sciendum est, quòd contineat septem uersiculos. Primus uersiculus: Clamaui de tribulatione mea ad Dominum &c. comprehendit in se argumentum & summam totius psalmi, seu carminis, uidelicet quòd Ionas obrutus quidem fuerit maximis doloribus animi & angustiis, Sed cum inuocaret Dominum ex fide,

fide, liberatus sit mirabiliter. Primum igitur, cum in hoc carmine uertit se recta ad Dominum, non ad quendam mortuum Patriarcham, docet ut in angustijs nostris, non conuertamus nos uel uotis, uel precibus, ad Sanctos mortuos, sed ad solum Deum patrem Domini nostri Iesu Christi, idque in nomine Christi & propter Christum, cum manifesta extet promissio: Quicquid petieritis in nomine meo Pater dabit uobis.

Deinde docet nos quod sit tempus aptissimum offerendi Deo preces, & supplicationes nostras. Imperiti homines existimant, tunc tantum tempus idoneum esse supplicandi Deo, cum uel mane surgunt, uel cubitum eunt, uel foelicem uitam agunt, ac profectone his quidem temporibus intermittendae sunt supplicationes. Cum autem graues afflictiones oriuntur, & accidunt magna pericula, existimant homines magis tempus esse blasphemandi,
execran

execrandi, & debacchandi aduersus Deum & homines, quàm Deo supplicandi, Sed Propheta cum dicit: Clamaui de tribulatione mea ad Dominum & de ventre inferi clamaui, manifestè significat, q̄ tūc sit aptissimum tempus supplicandi Deo, cū extrema pericula nobis imminēt, & maximis angustijs circūdati sumus, sicut & David ait: Iuxta est Dominus his, qui tribulato sunt corde, Et humiles spiritu saluabit. Et iterum: Inuoca me in die tribulationis, eripiam te & honorificabis me. Ac rursus: Cum ipso sum in tribulatione, eripiam eum, & glorificabo eum.

3. Tertio, docet Propheta exemplo suo certam sperare salutem, si resipiscentes inuocauerimus Deum ex fide in periculis. Propheta enim inciderat in hoc periculum, non propter suam iusticiam, & obedientiā in uocatione Dei, sed propter iniusticiam & inobedientiā, qua uocationē Dei fugiebat, nihil

nihilominus tamen cū in medijs
periculis peccatum suum agnosceret,
& conuerteret se fide, & inuocatione
ad Dominum, exauditus est, & serua-
tus mirabiliter. Non solet quidē un-
cuique in extremis semper periculis,
externa salus, & liberatio contingere.
Certissimum tamen est, quōd si pecca-
tor, etiam in medijs angustijs, & ad-
uersis, pœnitentiam agat, & conuer-
tat se ad Dominum, consequatur sem-
per ueram & æternam salutem, Etiā si
corporalimorte pereundum sit. Vnde
Psalmus dicit: Accedite ad Deum
& illuminamini, & facies uestre non
confundentur, Iste pauper clamauit &
Dominus exaudiuit eū. Et Ioann. ii,
Ego sum Resurrectio & uita, qui cre-
dit in me etiam si mortuus fuerit ui-
uet. Quare non deterreant nos pecca-
ta ab inuocatione Dei in periculis, sed
potius excitent nos ad agendā pœnitē-
tiā, ut possimus Deū ex fide inuocare,
& pmissam ab eo salutē certō sperare.

PRO,

Proiecisti me in profundum in
 corde maris, & flumen circunde
 dit me. Omnes gurgites tui & flu
 ctus tui super me transierunt. Et
 ego dixi: Abiectus sum à conspe
 ctu oculorum tuorum, Verunta
 men rursus uidebo templum san
 ctum tuum. Circumdederunt
 me aquæ usquè ad animam, A
 byssus uallauit me, pelagus ope
 ruit caput meum, ad extrema mō
 tium descendi, terræ uectes con
 cluserunt me in æternum.

In primo huius carminis uersiculo
 continetur summa & status totius car
 minis, quemadmodum supra indica
 uimus. Sequuntur nunc reliqui septē
 uersiculi, in quibus copiosè explicat,
 quod in primo uersiculo breuiter est
 propositum.

Ac prin

Ac principio exponit & recenset
Propheta, tribulationes, afflictiones,
& anxietates suas, quas certè nemo sa-
tis intelligere potest, nisi aliquando &
ipse tale quid re ipsa senserit. Proie-
cisti, inquit, me in profundum in cor
maris &c. Scimus Prophetam fuisse à
nautis in mare proiectum, & à cetò ex-
ceptum. Vide igitur mihi, quàm copi-
ose hoc exponat & dilatet. Proiecisti
me non simpliciter in mare, sed in
profundum maris, in cor, in medium
maris, ut undiq; circūdaret me aqua,
& omnes fluctus ac undæ maris super
me transirent. Non enim natabam
tantū in superficie maris, sed cū ex-
ceptus essem in uentrem ceti, aquæ
ita circūdederunt me, ut penetrarēt
usq; ad animam meam, hoc est, utiā
suffocationi proximus essem. Versa-
bar enim in abyssu maris, & cū ca-
put ceti, in quo iacebā, implicaretur
carecto, uidebar & ego implicatus, ut
nulla mihi euadendi uia pateret. Nec
simpli

simpliciter in littore maris uehebar, sed necesse habebam unâ cum cetō ad infimas extremitates montium in mari, quod montes circundabat, descendere, & concludi uectibus terræ, qui mihi obijciebantur, ne possem me recipere in terram. Breuiter, quia erā in uentre ceti, tot^o uersabar in medio mari, ut planè nulla spes reliqua erat liberationis. In tãtoigit, & tã horribili periculo, sic affectus eram, ut existimarem me planè à Deo, quod ad corporalem uitam & salutem attinet, proiectum, ac desponderem animum de uita mea, nec potuerim in animum inducere, ut saluus è uentre ceti euaderẽ, ac templum sanctum Dei in Hierusalem iterum uiderem ac uisitarem, & inter homines conuersarer. Habes paraphrasin eorum uersiculorum, in quibus periculũ, & affectus Prophetę in periculo commemorant. Nunc uideamus, quę nobis in ijs precipuè cõsideranda, & obseruanda sunt.

Primum

Primum, Propheta alloquitur Deum, & affirmat se ab ipso, in mare proiectum. Manifestum autem est, quod Nautæ proiecerint eum in mare. Et tamen, Propheta præteritis nautis dicit ad Deum: Tu proiecisti me. Nec dicit: Gurgites maris, & fluctus maris, sed gurgites TVI, & fluctus TVI, super me transierunt. Docet igitur Propheta nos, quod in aduersis non debeamus respicere in proxima aduersitatis instrumenta, sed in Autorem Deum. Natura quidem sic corrupti & affecti sumus, ut reiiciamus causas afflictionum in proximum quemque uel hominem uel Satanam, Et quemadmodum uulgo de Urso dici solet, quod leus uindictet se de proximo quisque, *Er rechnet den nechsten schaden.* ita homo offensus inuehitur in eum proximum, per quem offensio contigisse & illata esse uidetur. Sed oculi nostri attollendi sunt in omnibus aduersis in coelum, ad Deum ipsum uerum & primarium

F aduersi

aduersitatum Autorem. Neque enim uel Satan, uel homo, uel alia creatura, posset nobis ne unum quidē crinē de capite mouere, nisi antea ei potestas esset desuper à Deo data, & concessa. Non cadit, inquit, capillus de capite uestro sine uoluntate Patris. Et Hieremias in Threnis. Quis est, qui dixit, Ex ore altissimi nec bona nec mala egredientur? Quod cūm p̄i aut poenitentes homines per fidem considerarent, non uerterunt se contumeliosis dictis, & uirulentis execrationibus in aduersis, contra homines aut alias creaturas, per quas afflictio immitti uidebatur, Sed uerterunt se pia obedientia & precatōe ad Deum, qui erat principalis autor afflictionum. Et si enim nos ipsi sumus principalis causa omnium nostrorum afflictionum propter peccatum nostrum, tamen nos nō loquimur de causa Meriti afflictionū, sed de causa inferente afflictiones. Et hęc principalis causa est Deus, rerum omnium

omnium administrator, sine cuius uoluntate ne passer quidem in terram cadit. Sic Iob dicebat: Dominus dedit, Dominus abstulit, cum Chaldei abstulissent ei oues & boues, Sed Iob respiciebat non in instrumentalē, sed in principalem causam. Sic Daniel capite nono dicit: In uniuersis terris, ad quas EIECISTI eos propter iniquitatem eorū &c. Dicit, quod Deus eiecerit Iudeos, in uniuersas terras, ex Hierusalem, cum tamen Babylonij hoc fecissent. Sic & Ionas hoc loco affirmat se à DOMINO proiectum in mare, cum nauæ ipsum projecissent.

Discamus igitur hoc exemplo in omnibus aduersis oculos nostros ad solum Dominum Deum nostrum at tollere, & ei accepta referre aduersa, ut cognoscamus uoluntatem Dei in aduersis, & concipiamus patientiam, ac excitemur ad pœnitentiam & inuocationem, qua consequimur ueram

salutem, quæ non potest nobis contingere, si inuecti in proximam causam instrumentalem, maledictis & execrationibus studeamus.

Secundo, videmus, quòd propheta in ventre ceti, contremuerit maximo horrore & metu mortis. Cum angustia retur, inquit, in me anima mea. Non enim sentiendum est, quòd obambulauerit in ventre ceti securus, & tranquillus, sed quòd quouis momento expectauerit imminentem mortem pauidissimo animo. Legendæ sanctorum, proponere nobis solent cruciatibus & mortes eorum, perinde ac si nullo sensu doloris sustinuissent supplicia, & adijissent mortem latissimo animo, non aliter, quàm si puella accedat ad choream. Ac beneficio quidè Dei fieri potest, ut alius adeat pericula mortis fortiori animo, quàm alius, non aut sentiendum est, quòd hi sint in infœlicis statu, qui magno metu mortis corripantur. Exercet enim
Deus

Deus hoc metu Sanctos suos, ut & re ipsa carnis suæ imbecillitatem intelligant, & excitentur ad uehementiorē & acriorem inuocationem Dei. Quis sanctior, quis fortior, quis potentior filio Dei? Et tamen, cūm adeunda ei mors esset, tanto metu corripitur, ut totus contremiscat, & sanguineum sudorem sudet. Quid ergo dicemus? An nesciuit se hac morte redempturū humanum genus, & intraturum in gloriam patris sui? Non certè nesciuit. Quid ergo metuit? Metuit, ut & se uerum esse hominem testificaretur, & hoc metu peccata nostra expiaret, & reportaret uictoriā super metum mortis, ut si quando nos eo corripemur, non despondeamus animum, sed bene speremus, & inuocemus Dominum. Non enim abiicit nos propter nostram imbecillitatem, sed potius eo maiore: n de nobis curam suscipit, quo uidet nos imbecilliores & meticulosiores.

Psal. 55.

An non Dauid fuit heros potentissimus, & Propheta sanctissimus? Et tamen cum cogitaret de insidijs, & facinorosa aduersariorum suorum, Timor, inquit, & tremor uenerunt super me, & formido mortis cecidit super me. Ex quo tam meticulosus factus est, ut dicat: Quis dabit mihi pennas sicut columbae, ut auolem, & requiescam alibi in solitudine, &c. Quid ergo factum est tanto heroi, quod ad mortem tam pueriliter trepidet? Hic metus per se non est impietas, sed est pars supplicij impietatis. Si enim homo non peccasset, non fuisset factus obnoxius metui mortis. Relinquitur ergo haec pars supplicij etiam in Sanctissimis, praeterquam ut agnoscant suam naturalem impietatem, qua essent aeternam poenam meriti, nisi Deus eam propter Christum condonasset. Deinde, ut excitemur ad ardentiores fidem & inuocationem. Sic & Ionas, etsi fuit tantus Propheta, ut praedicatione sua restituerit collapsum

sum regnum Israelis, quemadmodū scriptū est 4. Reg. 14. Tamē nunc tanto metu mortis comprehenditur, ut uideatur in adeunda morte imbecillior & effœminatior quā gregario & uulgaris milite. Sed Deus uoluit eum hoc metu exercere, ut & sibi ipsi notus fieret, & ad uehementiorem precationē accenderetur. Quare ne metuamus saluti nostræ in metu mortis, sed potius confidamus, respicientes in Christum filium Dei, qui suscepto metu mortis, liberauit nos ab huius metus maledictione, ut etiamsi eo comprehendamur, non tamen pereamus, sed seruemur propter Christum.

Tertio, Ionas non tantum corripitur grauiſſimo metu mortis, sed etiam desperat de uita sua corporali: Abiectus sum, inquit, à facie oculorum tuorum, hoc est, non respicis amplius me, ut cōserues me in hac uita. Nec uidebo amplius Templum sanctum tuum, hoc est, Necesse habeo in hoc

ceto mori, ut non redeam amplius ad
cœtū Ecclesiæ tuæ, in templo tuo, &c.

Quid ergo est, quòd Propheta de
uita tua desperat? Vbi est fides eius?
Potest ne credere, q̄ Deus sit ipsum
seruaturus cœlesti uita, & non potest
credere, quòd sit etiam ipsum seruatu
rus uita terrena? An nō Deus potest
excitare mortuos ad uitā? quomodo
igitur non posset uiuentes ab huc ser
uare in uita? Nonne seruauit Israeli
tas in medio maris rubri? Quomodo
ergo non seruare posset Ionam in me
dio uentre ceti? Hæc & id genus alia
possent Prophetę de corporali sua ui
ta in ceto desperanti obiici. Sed Pro
pheta hac desperatione nihil impiæ
incredulitatis designat. Sicut nec Pau
lus, cū 2. Corinth. 1 dicit: Quin ip
si in nobis ipsis sententiam mortis ac
ceperamus &c. Duplex enim est salus
seu liberatio ē morte. Alia est corpora
lis. Alia spiritualis & cœlestis. Ac
omnis quidem, qui credit in Christū,
habet

habet certissimam promissionem spiritalis & cœlestis salutis, ac liberationis à morte. Christus enim uicit mortem, & dicit: Omnis qui credit in me, non morietur in æternum. Quare de hac liberatione & salute nunquam dubitandum, aut desperandum est. Qui enim de ea desperat, hic perit in æternum. Alia est Corporalis, quæ etsi aliquoties promittitur diuinitus, & præstatur etiam multis, tamen non habet generalem promissionem Dei, quæ omnis qui credit in Christum, liberet semper à periculis mortis corporaliter. Quare cùm hæc externa & corporalis liberatio non habeat certam promissionem, non potest etiam certò sperari, sed reiicienda est uoluntas nostra in uoluntatem Dei. Vnde & Ionas noster, non desperat de uera æterna salute & liberatione, quia habebat certissimam promissionem in Semine Mulieris, & in semine Abraham, qui est Christus.

De corporali autem salute & euasione cum non habeat certam & expressam promissionem, non potest etiam certam fiduciam concipere, sed inuocat Deum, & reponit liberationem illam in ipsius arbitriū. Sic enim Christus docuit nos sua oratione, ut externis periculis comprehensi, e quorum externa liberatione non habemus certam promissionem, deprecemur quidem Deum, ut nos etiam corporaliter seruet, reſciamus autem uoluntatem nostram in Dei uoluntate. Transeat (inquit) hic calix à me. Veruntamen non sicut ego uolo, sed sicut tu uis. Hoc si ex animo fecerimus, tunc cōtingit quidem aliquoties insperata liberatio, sicut contigit Ionę, tribus adolescentibus in igne Babylonico, Dauidi & multis alijs, Attamen, si ea non contigerit, certissima est cœlestis & æterna liberatio, qua, qui credit in Christum, & inuocat Patrem in nomine eius, nunquam destituitur.

Sequi

Sequitur nunc in reliquis uersiculis, quid Propheta in tanto metu mortis & desperatione uitæ fecerit, quo consecutus est liberationem.

Subleuabis de corruptione uitam meam Domine Deus meus. Cum angustiaretur in me anima mea, Domini recordatus sum, ut ueniat ad te oratio mea ad templum sanctum tuum. Qui custodiunt uanitates frustra, misericordiam suam derelinquent. Ego autem in uoce laudis immolabo tibi: Quæcunque uoui, reddam pro salute mea Domino. Et dixit Dominus pisci, & euomuit Ionam in aridam.

Commemorauit Propheta angustias & afflictiones suas, imo ignes inferni, quos sustinuit in uentre ceti. Nunc sequitur

sequitur altera pars huius cantici, in qua commemorat Propheta, quid fecerit, ut consequeretur à tantis angustijs, & ab igni inferni liberationem. Etsi, inquit, descenderam ad fissuras moncium, & uectes terræ me concluderunt, tu tamen ò Domine Deus meus reduxisti ab interitu uitam meam. Sed nūquid liberaſti me sine me, hoc est, me nihil agente, aut potius desperante? Nihil certè minus, Nō fui oculos in uentre ceti, sed cū angustia reſt in me anima mea, Recordat⁹ sum Domini, ut oratio mea ueniret ad tēplum sanctum tuum.

Habes Prophetam in extrema sua necessitate, non aliò respexisse & proferasse, quàm ad uerum Dominum Deum nostrum prece sua. Hic ergo obseruandum est summum præconiū Orationis seu prece, ut excitemur in angustijs ad inuocationē Domini. Alij hoies aduersis comprehensi, properant ad impatientiā,
ad uirū

ad uirulentiam, ad execrationes, ad blasphemias. Hac autem uia non contingit liberatio, sed potius augetur afflictio. Nam si cupis in aduersis seruari & liberari, properandum est ad inuocationem Domini, ad precessionem. Inuocatio enim, ea uia est, qua nobis uera salus contingit. OMNIS, inquit Ioel, qui Inuocauerit nomen Domini, saluus erit. Quod dictum, semel à Actor. 2. Ioele commemoratum, repetitur à Roman. 10. Petro & Paulo. Quare obseruatione dignissimum sit, necesse est. At enim nihil facilius uidetur, quam inuocare Deum. Quid enim facilius, quid leuioris operæ, quam dicere: Pater noster qui es in caelis? Etiam pueri ac penè infantes possunt hæc uerba recitare. Sed alia est pædagogica & puerilis inuocatio Dei, alia uera & seria inuocatio. Pædagogica, necessaria quidem est, sed per se nondum est uera Dei inuocatio. Illa est facillima, hæc autem longè omnium difficillima est. Dixit quondam

dam ex Eremitis quispiam. Nihil esse
difficilius, quàm Orare, hoc est, Deū
inuocare. Facile quidem est uerba in-
uocationis recitare. Sed Deum uerè
inuocare, hoc opus, hic labor. Nemo
enim potest Deum uerè inuocare, nisi
primum omnium sit in gratia Dei, &
cum Deo reconciliatus. Quomodo
enim inuocares eum quē scires te odis-
se, & hostem ac inimicum tuum esse?
Non potes autem esse in gratia Dei,
& cum Deo reconciliari, nisi agas ue-
ram pœnitentiam. In agenda autem
uera pœnitentia, primum agnoscen-
da sunt peccata & detestanda, ac fugi-
enda. Deinde credendū est, quòd pec-
cata sint expiata & cōdonent per Chri-
stum, ex qua fide sequitur obedientia
erga Deum, in omni genere officio-
rum. Hic nunc considera mihi, quod
difficile sit Deum in aduersis uerè in-
uocare. Nemo enim uerè eum inuo-
cat, nisi agat ueram pœnitentiam,
Hoc est, detestetur & fugiat pecca-
ta, &

ta, & credat se remissionem peccatorū
in Christo habere, ac tradat se totum
in obsequium Dei. Quid autem dif-
ficilius uideatur hominibus, quā pec-
cata odisse, & fugere, ac sectari uera
opera iusticiæ? Nemo igitur existi-
met se uocari ad facile ac leue opus,
cū uocatur ad Inuocationem Dei &
ad precessionem. Hæc recitantur no-
bis, non ut deterreamur ab inuocatio-
ne, sed ut excitemur ad uerum studiū
inuocationis. Exemplo est nobis hic
Propheta noster. Coniectus enim est
in mare propter peccatum suū, quod
fugerat à facie Domini, nec obedierat
uocatiōi eius. Videt ergo in uentre ce-
ti iram Dei propter inobedientiam su-
am. Quid igitur facit? Suscipit claman-
dum ad Dominum, & inuocandum
Deum. At Deus est iratus. Necessè est
ergo habet Propheta primum omniū a-
gnoscere peccatum suum, & Deo tri-
buere gloriā iusticiæ, uidelicet, quod
Deus iustissimè puniat ipsum tantis
angu

angustijs, nec iniquè faceret, etiamsi sciret eū perpetuò interire. Hæc Ionas debuit serio cogitare, & uerè ita sentire. Deinde necesse habet attollere oculos in clementiam Dei gratuitam, & credere quòd habeat benedictionē, hoc est, remissionem peccatorum, per semē Abrahæ promissum, qui est Christus. Necesse item habet, se tradere in obsequiū Dei, quòd deinceps uelit uocationi Dei seruire, & non amplius fugere, sicut prius fecerat. Hæc cum faceret, potuit alacri fronte Deū respicere, & nomen eius inuocare, ac liberationem e uentre ceti consequi.

Sed multi, inquires, inuocant Deū, qui tamen non liberantur ex suis corporalibus angustijs. An non Christus ipse inuocauit Deum Patrem, ut transiret à se calix passionis, Et tamē Christus non fuit ab externa cruce liberatus? Stephanus inuocauit quidem Iesum Christum, attamen lapidatus est. Sic ergo de Inuocatione sentiendum est,

est, quòd etsi non semper contingit externa salus, semper tamen contingit uerè Deum inuocanti eterna & cœlestis Salus. Nam quòd Deus ad inuocationem piorum liberat eos aliquoties ab externa cruce, sicut Dauidem, Ionam & multos alios, idcirco facit, non quòd semper omnes corporaliter liberare uelit, sed ut his exemplis & miraculis testificetur, inuocantes nomen eius semper consequi ueram, perpetuam, & cœlestem salutem. Sic Christus nō est liberatus ad inuocationem suam ab externa cruce, sed est liberatus à morte ipsa, ac consecutus est nomen super omne nomen. Sic Stephanus non est liberatus à lapidibus, sed est liberatus à morte & inferno, & cùm uidisset Iesum à dextris Dei, receptus est ab ipso in consortium regni eius.

Sed quid Ionas uicissim uult præstare Deo pro tam admirando beneficio liberationis? Sequit̃ gratiarū actio. Qui custodiūt uanitates frustra &c.

G

Facit

Facit antithesin inter gratitudinem pi-
 orum & impiorū. Impij, cū accipi-
 unt beneficia diuina, referunt ea acce-
 pta suis idolis suis hypocriticis sacris
 & cultribus. Ethnicus a febre liberatus,
 properat ad cultum Iouis sui, & cogi-
 tat se propter eum cultum consequi
 rerum suarum prosperitatem. Hypo-
 crita liberatus à dolore dentium, pro-
 perat ad cultum Apolloniæ, & uene-
 ratur eam quibus potest officijs: putat
 enim se hoc beneficium merito Apo-
 loniæ consecutum. Monachus libera-
 tus è periculis aquarum, properat ad
 cultum Mariæ, uel Francisci sui, quia
 cogitat se horum merito seruatum in
 aquis, ut non perierit. Sed quid dicit
 Propheta? Qui obseruant uanitates
 frustra, hoc est, qui sectantur uana ido-
 la, & uana seu hypocritica sacra, in red-
 denda Deo gratiarum actione hi dere-
 linquunt suam misericordiã, hoc est,
 deserunt uerum Deum, qui contulit
 in ipsos suam misericordiã, & faciunt
 se indi

se indignos misericordia Dei. Ego au-
 tem, inquit, immolabo tibi in uoce
 laudis, & quæ uoui, persoluam. Ipsa
 enim Salus, Domini est. Hoc est, ego
 in præstanda gratitudine, non faciam
 quod impij & hypocritæ facere solent,
 qui colunt Deum idolis, aut sacris ficti-
 cijs, Sed immolabo TIBI, uero uideli-
 cet Deo, & Seruatori meo, Vocẽ lau-
 dis. Celebrabo nomen tuum perpe-
 tuo. Illustrabo gloriam nominis tui
 apud omnes homines, Prædicabo
 clementiam tuam, quoad uixero. Et
 quæ uoui, reddam, hoc est, ea faciam
 quæ debeo facere. Non excogitabo
 ficticia sacra, sicut hypocritæ, sed faciã
 ea officia, quæ Deus à me exigat, sequar
 uocationem eius. Si iterum miserit
 me ad Niniuen, non detrectabo, sed
 obsequar libentissimè. Hoc exemplũ
 Prophetæ idcirco nobis commemo-
 ratur, ut & nos discamus Deo ueras
 agere gratias pro acceptis suis benefi-
 cijs. Non agimus uerè gratias Deo, si
 G 2 suscipi

suscipiamus faciendas Missas, aut alia ficticia sacra, sed si suscipiamus præstādam ueram obedientiam in ijs, quæ ipse mandauit, & ad quæ nos uocauit.

CAPVT TERTIVM.

ET factum est uerbum Domini ad Ionam secundo, dicens: Surge & uade in Niniuen ciuitatem magnam, & prædica in ea prædicationem, quam ego loquor ad te. Et surrexit Ionas, & abiit in Niniuen iuxta uerbum Domini. Et Niniue erat ciuitas magna itinere trium dierū. Et cœpit Ionas introire ciuitatē itinere diei uni⁹.

Vasit tandem Ionas è uētre ceti, hoc est, ex ipsa morte & inferno. Postquam em̄ Ionas egit pœnitenti

nitentiam, & inuocauit Dominum
 uera fide, necesse habuit cerus eū euo-
 mere uiuum, & dimittere liberū. Nā
 reconciliato nobis Deo, necesse habēt
 omnes creaturæ nobis ad salutem aux-
 ilium conferre, & quæ antea nobis
 erant exitio, nunc nobis sunt salutē.

Consequenter ergo describitur mi-
 nisterium, ad quod Ionas post libera-
 tionem, diuinitus uocatus fuit. Mittit-
 tur enim à Deo, sicut antea quoq; ius-
 sus erat, ad Niniuen, ut ibi prædicet ur-
 bis eius interitum. Surge, inquiens,
 & uade in Niniuē ciuitatem magnā,
 &c. De magnitudine urbis Niniuē su-
 præ dictum est.

Quæ autem hoc loco obseruanda
 ueniunt, hæc ferè sunt.

Primum, Ionas post liberationem,
 non collocatur à Deo in molli pului-
 nari, sed mittitur ad prædicandum uer-
 bum Dei, in Niniue, quæ erat functio
 & laboriosissima & periculosissima.
 Docemur ergo hîc, quo uocemur à

Deo, post acceptum beneficium, & quid nobis accepto beneficio faciendum sit. Nos quidem natura sic corrupti sumus peccato, quòd efficiamur post accepta Dei beneficia insolentiores, peiores, & Deo inobedientiores. Hinc ortum est prouerbium germanicum: *Da der franck genasß/ se böser er nie wasß.* Et qui è summa paupertate emergunt ad diuitias, & è sordibus ad nobilitatem, solent multò insolentiores fieri. Iuxta illud prouerbium. *Kein scharfschach so scharpff schirt/ Als wann ein hawr des andern herr wird.* Exemplū autē longè hoc loco docet nos ueram obedientiam, & pietatem. Postq̄ em̄ liberati sumus è magnis periculis, tum non est ociandū, nec est desilectendū ad contemptū Dei, sed est uocationi Dei obediendū, & gratitudo pro acceptis beneficijs per obedientiā testificanda. Ioan. 5. dicit Christus ad eū, qui sanitati restitutus erat. *Ecce sanus factus es, iam noli amplius peccare, ne aliquid deterius tibi contingat.*

Sic

Sic & Ionas sibi dici cogitat: Ecce iam liberatus es e media morte & inferno. Noli igitur amplius esse inobediens, sed obsequere Dei uocationi, ne aliquid peius tibi contingat. Sic & nos cogitare debemus, postquam e periculo uel paupertatis, uel infirmitatis, uel mortis liberati sumus: Ecce contigit tibi maximum Dei beneficiū. Noli igitur esse ingratus, sed declara gratitudinem tuam erga Deum quocumque genere officiorum potes. Deus enim largitur sua beneficia, non ut fiamus peiores, sed ut fiamus meliores. Quod si abutimur beneficijs Dei ad maliciā, uidelicet, diuitijs ad luxum, uino ad ebrietatem, sanitate, ad uitæ inhonestatem, nihil aliud reliquum est, quam ut non solum presentibus beneficijs priuemur, uerum etiam eterno supplicio pereamus. Quare cogitemus post accepta beneficia nos uocari ad gratitudinem & obedientiam, qua efficietur, ut Deus subinde maiora beneficia

in nos conferat.

Deinde consideranda est in exemplo long, summa eius obedientia. Dicit enim Scriptura: Surrexit Ionas, & abiit in Niniuem iuxta uerbum Domini. Antè surrexit Ionas, ut fugeret à facie Domini. Nunc autem surgit, non ut fugeret, sed sequeretur uocationem Domini. Quid factū est, quòd Ionas sit uocationi Dei tam promptè obsequens? Quid factum sit, iam antea copiosè dictum est. Intrauit mare. Abiectus est Ionas in mare, & deuoratus à cetis, in quo singulis momentis necesse habuit expectare præsentissimam mortem. Consecutus autem liberationem è tantis & tam horrendis paoribus, factus est obediens. Vides ergo, quæ sit præcipua causa, cur Deus immittat nobis cruces, & uarias afflictiones. Ionas non uoluit obedire simplici uerbo Domini, cõijcitur ergo in mare, ut cum noluerit uerbo & in prosperis obedientiam discere, discat eam cruce, & ad

& aduersis. Idem nobiscum accidere solet. Deus nos peccatores & inobedientes uocat primum omnium ad obedientiam **VERBO**, seu Prædicatione uerbi sui, in rebus prosperis. Sed cum fugimus obedientiam, tunc conijcit nos in mare uariarum afflictionum, ut quod nolimus discere in rebus prosperis, discamus in aduersis. 2. Paralip. 36. Mittebat Dominus Deus patrum ad ciues Hierosolymitanos, ut desererent idolatriam, sed cum nolent obedire uerbo, in libertate, coacti sunt obedientiam discere facto, in captiuitate. Quare cum affulgent prospera, & uocamur ad resipiscentiam, non contemnamus uocem Domini, sed obediamus ei in tempore, ne unâ cum impijs affligamur & pereamus.

Et clamauit & dixit. Adhuc quadraginta dies, & Niniue subuertetur.

Hæc est concio, quâ Ionas habuit.

in Niniue, breuis quidem illa, si uerba numeres, sed longissima, si sententiã consideraueris. Principio, expendamus locum ciuitatis, in quo Ionas coepit concionari. Cũ introisset, (inquit) ciuitatem itinere unius diei. Ergo peruenit Ionas ferẽ ad medium ciuitatis. Itaq; concionatus est nõ in introitu, non in exitu, sed in medio penẽ ciuitatis, ut fama concionis posset ad omnes ciues & incolas peruenire. Verbum enim Domini non paucis tantum hominibus, non in obscuro loco, sed omnibus palãm est adnunciandum, ut nullus hominum habeat excusationem. Hinc est quòd semper ab initio orbis terræ uerbũ Domini adnunciatũ est in præcipuis Monarchijs huius mundi. Sicut enim Ionas nõ potuit peruagari singulas domos ciuitatis Niniue, sed constitit in illustri loco ciuitatis, ut fama perueniret ad omnes, ita uerbum Dei non solet circumferri ad singulos angulos cuiusq; regionis

onis, sed reuelat̃ in præcipuis regnis,
ut ex ijs possit fama uocis eius spargi
in uniuersum orbem, ne quis excusa-
tionem habeat. Sic prædicatum est
uerbum Domini tempore Abrahamæ,
in Canaã & Aegypto, quæ erāt illis lo-
cis & temporibus præcipua regna. Sic
in Monarchia Babylonica, & Persica
per Danielē. Sic in Romana per Apo-
stolos. Quare qui latitant in syluis &
montibus non habent excusationem,
quòd nō mittātur ad ipsos peculiare
Prophetæ & Apostoli, sed satis est,
quòd uerbū Dei adnunciet̃ publicè in
illustribus locis, unde fama propaga-
tur ad omnem uicinītatē. Hæc non
idcirco recitantur, quòd Parochiæ in
pagis & uillis debeant aut negligi aut
abrogari. Maiores enim nostri consti-
tuerunt magno sumptu Parochias, &
incolæ pagorum ac uillarum nume-
rant suas decimas ac census, ut ordinē-
tur eis pastores. Quare qui non curāt
ut habeant pastores, qui adnunciant
uerbum

uerbū Domini, ac interim fruuntur
decimis & censibus eorum, hi publici
sunt p̄dones, & Ecclesiæ uastatores.
Sed illa recitantur, ut sciamus, quòd
nullus hominū in uniuersa terra, ubi
cunque habitauerit, excusationē suę
impietatis aut ignorantiaē habeat, pp̄
terea quòd etsi uerbum Domini non
adnunciatur in singulis montibus &
syluis, tamen adnunciatur in præcipu-
is locis terræ. Cū igitur non piget
homines merces querere etiam à Ger-
mania usque in Indiam, non pigeat eti-
am ipsos querere auditum uerbi Dei
in locis quamuis longinquis.

Deinde expendamus etiam modū,
quo cōcionatus est Ionas. Dicit enim
Scriptura: CLAMAVIT. Non est
intelligendum, quòd uociferatus sit
more hominum insanorum, aut ebrii-
orū, sed quòd locutus sit aperte, clare,
& perspicue, nec mussitauerit obscure
sicut oracula Gentiū. Apud Delphos
edebantur oracula, sed adeo obscura,
&

& ambigua, ut ea nemo posset intelligere. Cum autem Dominus reuelat oraculum, tunc loquitur apertè, perspicuè, & disertè, ut omnes intelligere possint, quæ adnunciantur. Quare Ionas dicitur clamare, non mussitare, ut admoneamur fugiendam esse obscuram doctrinam, quæ non apertè tradat nobis uiam ueritatis, qualis est doctrina Sophistarum, & aliorum, qui data opera obscurè loquuntur de religione. Tales etiam sunt cultus papistarum ceremoniarum, quia peragi solent lingua uulgo ignota. Quare etiam multum uociferantur in templis suis, tamen coram Ecclesia non est nisi obscura mussitatio. Et Paulus 1. Corint. 14. docet ex Esaia quòd supplicium infidelitatis & argumentum excecationis sit, si in Ecclesia fiat sermo aliena lingua, quæ ab Ecclesia non intelligitur. Loquar (inquit) populo huic alijs linguis. Et Esaï. capite 6. Audite audientes, & nolite intelligere, (hoc est)

impj

Impij audiunt, sed non intelligunt, quia fit eis sermo aliena lingua, aut occupati sua cecitate, non animaduertunt quid dicatur. Curemus igitur, ut & in Ecclesia omnia peragantur aperte & clare, & nos non oscitanter, sed diligenter ea obseruemus.

Audiamus autem nunc concionem ipsam Prophetę. Adhuc quadraginta dies, inquit, & Niniue subuertetur. Parua concio, sed quam habet Ionas in Niniue, periculo uitę & famę suę. Aut enim potuissent in eum Rex Niniuitarum, & ciues eius crudeliter grassari propter hanc concionem, & accusare eum sedicionis, quod conspirasset clam cum grassatoribus, qui uel incendio, uel nocturno tumultu meditariantur exitium urbis, aut si credidissent esse uerbum Dei, & postea non impleretur, tunc accusarent Prophetam uanitatis & mendacij. Nihilominus tamen Propheta contemptis his periculis obsequitur uocationi Dei, & adnun-

adnunciat Niniuitis, quod ipsi diuini-
tus demandatū erat. Quo exemplo
admonemur, ut in sectanda uocatio-
ne Dei, magis habeamus rationem
iræ Dei erga inobedientiam, quàm
periculorum, quæ nobis ex obedi-
entia accidere possent. Nam si Deus iras-
citur nobis propter inobedienciã, tūc
certa sunt pericula, in quibus, nisi resi-
piscamus, perpetuò nobis pereundū
est. Sicut supra, cū Ionas esset ino-
bediens, obiectus fuit certo periculo,
in quo etiam perisset, nisi ex resipiscē-
tia clementer esset seruatus. Si autem
præstamus uocationi Dei obsequiū,
tunc etiam si uidentur nobis impende-
re grauissīma pericula, tamen aut non
contingēt, aut si cōtigerint, Deus nos
in ipsis mirabiliter seruat. Exemplo
sunt Ioseph in Aegypto, Israelitæ in
deserto, Tres iuuenes apud Danielē,
qui in lacum leonum coniecebantur,
& innumera alia.

Sed quid dicemus, quòd etsi hæc
concio

concio apertè dicit: Niniuen post qua
 draginta dies subuertendam, & tamē
 nō subuertit̄? Nūquid ergo Propheta
 mendax est? Certè hæc præcipua cau-
 sa fuit, cur suprâ Propheta fugerit, &
 non uoluerit Niniuitis uastationem
 adnunciare. Cogitabat enim, quòd si
 pœnitentiam agerent, ciuitas mansu-
 ra sit incolumis, ipse autem habeatur
 uanus & mendax. Et tamen exercita-
 tus cruce obsequitur nunc uocationi
 Dei. Ac publicè affirmat ciuitatē post
 quadraginta dies subuertendā. Quo-
 modo ergo hæc Propheciam intelligen-
 da est, ne possit mendaciū accusari?
 Alij hunc nodum ita dissoluūt, ut af-
 firmant duplicem esse propheciam,
 uidelicet, Prædestinationis, & Cōmi-
 nationis. Propheciam prædestinationis
 est, quæ nullo modo retractari potest,
 qualis est propheciam de uenturo Mes-
 sia, & de diuulgando Euangelio in or-
 bem terrarū. Hæc est propheciam præ-
 destinationis, hoc est, sine ulla condi-
 tione

tionē certissimā, quæ non potuit ulli
us hominis uel potentia uel prudētia
uel improbitate impediri. Propheciam
comminationis est, quæ commina-
tur tantum mala uentura, sed quæ pos-
sint non euenire, propter auditorum
pœnitētiam, qualis est hæc propheciam
de uastatione Niniuitarum. Atq; hæc
quidem de propheciam comminatio-
nis rectē dicuntur, si etiā rectē intel-
ligant. Quod ut fiat, sciamus discris-
men inter legem & Euangelium, ut
etiā cognoscamus quis sit uerus sen-
sus propheciam & minarum, quæ
ad legem pertinent. Nam lex Dei ma-
nifestē exigit perfectam impletionē
mandatorum Dei, & absolutam iusti-
ciam. Et si quis non perfectē impleue-
rit mandata Dei, nec fecerit absolutā
iusticiam, tunc lex maledicit eum, &
pronunciat eum reum tā corporalis
quā æternæ damnationis. Eodem
etiā modo propheciam legis exigunt
iusticiam, quam nisi quis præstiterit,

H

minan

minantur ei tã corporales quã spi-
rituales afflictiones. Sed Euangelium
de Christo interpretatur has minas &
maledictiones, uidelicet, quòd proce-
dant quidem propheciã & minã le-
gis in impoenitẽtibus, Sed quia Chri-
stus expiauit peccatum, & reconcilia-
uit nos cum Deo Patre, idcirco qui re-
spiscit, & conuertitur per fidẽ ad Chri-
stum, non est amplius obnoxius ma-
ledictionibus & minis legis.

Quare & hæc propheciã longẽ, cum
dicit: Adhuc quadraginta dies & Ni-
niue subuertetur, intelligenda est cõ-
hac conditione, uidelicet, si non resipu-
eritis, si non poenitentiam egeritis.
Nam quòd tales propheciã seu minã
ad hunc modum intelligendẽ sint, do-
cet aliã Scriptura manifestissimẽ.

Hiere. 48. Si Gens illa poenitentia
egerit à malo suo, agam & ego poeni-
tentiam &c. Hic apertẽ docet Hiere-
mias, quòd propheciã de deuastatiõẽ
intelligatur cum hac conditione, si lu-
dai

dæl non resipiscant. Nam si resipuis-
sent ad cõciones propheticas, tũc Hie-
rusalem non fuisset deuastata,

Ezech. 33. Viuo ego, nolo mortem
peccatoris, sed magis ut conuertatur
& uiuat. Hic iterum perspicuè signifi-
cat Dominus, quomodo uelit intelli-
gi suas prophecias, quibus minatur
peccatoribus mortem. Dicit enim ali-
quoties ad Gentem, aut ad ciuitatem,
aut ad priuatum hominem: Tu gra-
uissimè peccasti aduersus me, hoc &
illo & isto scelere. Quare necesse ha-
bes mori non solum corporali, sed eti-
am æterna morte. Hæc est uerissima
& certissima prophecia, sed rectè intel-
ligēda. Quomodo? Deus ipse in hoc
Ezechiel, loco iurat per semetipsum,
per uitam suam, quòd hac prophecia,
seu his minis non sentiat peccatorem
simpliciter damnatum iri, sed quòd co-
gitet eum hoc modo ad pœnitentiam
uocare. Ac certissimum quidem sit,
quòd peccator perpetuò moriatur, si

non resipuerit, sed si uerè resipuerit,
tunc retractabitur etiam prophécia.

2. *Timoth. 2.* Ad Timotheum scribit Paulus: Si
nos negauerimus eum, fidelis manet,
seipsum negare non potest. Et ad Ro.
Rom. 11. Dona & uocatio Dei sunt sine pœni-
tentia, hoc est, non pœnitent Deum sua-
rum promissionum. Hæc omnia do-
cent, quòd promissiones Euangelij de
redemptione ab æterna morte sint
certissimæ, & irretractabiles. Prophe-
ciæ autem & minæ legis sunt retracta-
biles, non quidem in impœnitentibus,
in quibus sunt firmissimæ, sed in pœni-
tentibus, & conuertentibus se ad Chri-
stum per fidem, qui seipsum negare
nō potest credentib⁹ in ipsum. Quare
cū obijciuntur nobis in conscientia
coram Deo peccata nostra, & damna-
mur æterna morte, conuertamur ad
Euangelium, ad Christum, qui cū
factus sit pro nobis maledictio, impe-
trauit nobis benedictionem.

Et crediderunt uiri Niniuite in

Domi

Dominum, & prædicauerunt ieiunium, & uestiti sunt saccis à maiore usque ad minorem.

Hic est memorabilis locus de pœnitentia Niniuitarum, qui est notus non tantum pijs doctoribus, uerum etiam Hypocritis, Sacrificulis, & Monachis. Hi enim, quoties dicendum est de Pœnitentia, producere solent exemplum Niniuitarum, & hortari Ecclesiam suã, ut horum exemplo pœnitentiam agant. Excerptunt autem ex hoc loco ea tantum, quæ magis ad stabilendam hypocrisin, quàm ad excitandam ueritatem pœnitentiæ faciunt. Quod enim Scriptura dicit, (CRE-
DIDERUNT IN Dominum) hoc hypocritæ egregiè dissimulant, & fortiter transiliunt, excerptunt autem tantum ieiuniũ & saccos, ac existimant se ueram pœnitentiam docere, cum urgent Ecclesiam, ut suscipiant ieiunia aliquot dierum, & incedant laneis

tantum uestibus induiti. Sentiunt enim esu panis tantum, & potu aquæ, ac uestitu laneorum peccata expiari coram Deo, & hæc esse merita, propter quæ Deus remittat culpam, & pœnam peccati. Interea autem, de uera peccatorum agnitione, de uera fide in Christum, propter quem solum Deus est nobis propicius, & de ueris fructibus agnitionis peccatorum, & fidei in Christum, altissimum est apud eos silentium. Sed hic locus continet perspicuam doctrinam de uera pœnitentia. Quare si nemo ualere Monachorum somnia, & discemus ex hoc loco ueram agere pœnitentiam, quam Deus respiciat, & quæ nos in summis periculis conseruet.

Ac in initio, priusquam ad explicationem pœnitentiæ accedamus, sciendum est ueram pœnitentiam in Ecclesia nequaquam esse inanem, sed omnino efficacem coram Deo, & impetrare ueram ac æternam salutem. Fuerunt quon-
dam

dam heretici quos uocarunt Nouatianos, qui post baptismum, ac semel acceptam remissionem peccatorum, non reliquerunt peccatori locum poenitentiae. Sed horum error manifestè refutatur multis perspicuis testimonijs Scripturae. Hierem. 3. Vulgo dicitur: Si dimiserit uir uxorem suam &c. Et mox: Tu autem fornicata es cum amatoribus multis. Tamen **REVERTE RE AD ME** dicit Dominus. Et capite 18. Si Gens illa poenitentiam egerit, agam & ego poenitentiam &c. Idem docent parabola, quae extant Lucæ. 15. de oue perditâ, de drachma amissa, & de adulescente helluone &c. Quare sentiamus ueram poenitentiam esse Deo acceptissimam & afferre salutem, aliquoties quidem etiam corporalem, sicut testatur exemplum Niniuitarum, semper autem coelestem & aeternam.

Videamus igitur nunc, quid faciendum sit, ut postquam peccauimus, & meriti sumus propter peccatum,

H 4 grauis

grauissima supplicia, corporalia uidelicet, & æterna, sicut Ninuitæ meriti erant, agamus ueram pœnitentiam, & impetremus non tantum remissionem peccati, uerum etiam relaxationem supplicij. Non est autem necessarium, ut diu multumq; circumspeciamus, cum præsens locus, breuiter quidem, attamen piè & rectè, tradat nobis ueram agenda pœnitentiæ rationem. Dicit enim Scriptura: Viri Ninuitæ **CREDIDERUNT IN Dominum.** Hæc est uerissima & certissima ratio agenda pœnitentiæ, uidelicet, **CREDERE IN Dominum.** Quod cum dicitur: Epicurei, & contemptores ueræ pietatis uix tenere possunt risum, existimantes nihil facilius, nihil leuius esse factum, quam credere in Dominum. Sed tu uoli errare. Cum enim exigitur à nobis **FIDES** in Dominum, sciamus exigi à nobis opus non minus graue, cœleste & diuinum, quam fuit creatio cœli & terræ. Si quis ad te
 dices

diceret: Crea coelū & terrā, existima-
res exigī à te uiribus tuis impossibilia?
At cū dicitur: CREDE IN Do-
minum, non minus certè impossibile
quā illud, à te exigitur. Impossibile
dico carni, & ex carnalibus uiribus.
Non autem impossibile spiritui, & ex
uirtute spiritali. Quod ut explicemus
aliquo modo, sumamus exēplū
Niniuitarum. Nam quòd dicitur eos
credidisse in Dominum, significat eos
Credidisse concioni, quam Ionas eis
mandato Domini adnūciauit, & Cre-
didisse eam uerè esse uocem coelestem
ac diuinam. Sed quā difficile fuerit
hoc credere, multa indicant. Primum
enim, si personam Ionę respicias, etsi
inter Israelitas fuit habitus magnus
Propheta. 4. Reg. 14. tamen non fuit
tantæ autoritatis inter Niniuitas gen-
tes incircumcisas. Mirum igitur est,
quòd non dixerint: Quid ad nos Iu-
dæus ille aduena? Quid fugitiuus il-
le? Num Deus magis cum ipso collo-

H 5 cutus

cutus esset, quàm cum nostris pontifi-
 cibus & sacerdotibus? Num si Deus
 uellet euertere urbem nostram, non
 magis hoc reuelasset uel regi nostro,
 uel alicui ex præcipuis ciuibus, quàm
 huic fugituo Iudæo? Sed nec ciues,
 nec rex, nec principes Niniuitarum ob-
 iecerunt talia Ionæ, sed simpliciter cre-
 diderunt uerbo eius tanquam uerbo
 Dei. Quare manifestum est, quòd ex-
 citati sint ad credendum, non huma-
 nis uiribus, sed cœlesti uirtute, ad eoque
 spiritu ipso Sancto. Deinde si respexer-
 imus sententiam horum uerborum:
CREDIDERUNT In Dominum,
 facile apparebit fidem non esse huma-
 num sed diuinum opus. Nam Crede-
 re in Dominum, tria complectitur.
 Primum enim est Credere legem Do-
 mini esse ueracem, cum arguit nos pec-
 cati, & damnat nos propter peccatum,
 ac pronunciat nos reos omnium tam
 corporalium quàm æternorum sup-
 pliciorum. Hoc autem credere, non
 est

est opus carnis, sed opus spiritus. Inspeciamus igitur concionem Iohannis. Adhuc (inquit) quadraginta dies, & Niniue subuertetur. Hæc est concio legis. Est enim sententia: Vos Niniuite estis homines sceleratissimi, & peccatores longè omnium nequissimi. Quare Deus in quadraginta diebus urbem uestram ita subuertet, ut pereatis tam corporali quam æterno supplicio. Talem concionem æquo animo ferre, & credere eam esse ueram, non est humanæ carnis, sed est opus Spiritus sancti. Homines enim suis uiribus relictis, non possunt ferre, ut reprehendantur, multo minus ut damnentur. Es will niemant gestrafft sein / Es will niemant vnrecht haben. Quare si patienter ferunt reprehensionem, & agnoscunt peccatum, ac damnationem suam, manifestum est eos præditos esse uirtute Spiritus sancti.

Secundum, Credere in Dominum, est Credere promissionem Abraham, dictam

dictã de semine suo, de Christo, quod
 solus ipse sit benedictio, hoc est, remis-
 sio peccatorum, uita & salus nostra æ-
 terna, esse ueram, firmam, & certam.
 Hoc autem credere, non potest in ho-
 mine, nisi per Spiritum sanctum exci-
 tari. Non est opus carnis, aut humanæ
 prudentiæ, sed tantum diuini spiritus.
 Proponamus igitur nobis iterum cõ-
 cionem Ionę. Adhuc (inquit) quadra-
 ginta dies, & Ninive subuertetur. Et si
 hæc concio uidetur tantum esse legis
 concio, tamen qui legem Domini re-
 ctè intelligit, is etiam intelligit hæc cõ-
 cione contineri quoque concionem
 Euangelij de Christo. Paulus enim de
 lege dicit: Lex est pædagogus ad Chri-
 stũ. Ergo ubicũque lex damnat nos,
 tunc tacitè remittit ad Christum, ut à
 damnatione liberemur. Item Paulus
 dicit: Concluserit scriptura (hoc est) Lex
 Domini, omnia sub peccatum, ut pro-
 missio ex fide Iesu Christi daretur cre-
 dentibus. (hoc est) Lex ducit nos in
 agni

agnitionē peccati, non ut in peccatō
pereamus, sed ut ad Christum per fidē
remittamur, & per Christum salutem
cōsequamur. Et Ezechiel: Nolo mor
tem peccatoris, sed magis ut conuerta
tur & uiuat. Lex autem minatur pec
catori mortem. Ergo non minatur ei
ut pereat morte, sed ut excitetur ad cō
uersionem ad Christum per fidem, &
habeat uitam. Sic & hæc concio longē
includit in se Euangelium de semine
Abrahę, de Christo. Non enim uult
ut Ninuiteꝝ pereant, sed ut conuertan
tur ad semē Abrahę, ad Christum per
fidem, & habeant in ipso remissionē
peccatorum & æternam uitam. Hoc
certē credere, non est opus carnis, sed
spiritus.

Tertium, Credere in Dominum,
complectitur etiam in se, credere præ
cepta Domini esse diuina, & necessari
um esse exhibere eis obedientiam ex
fide, ac facere ueros fructus pœnitentię,
hoc est, agnitionis peccati, & fidei in
Christū

Christum. Exigit & illud uires Spiritus sancti. Non enim possumus uerè præceptis Dei obedire, nisi Dominus Spiritu sancto suo nos excitaue- rit. Quare, cùm Scriptura dicit: Nini- uitas credidisse in Dominum, non sig- nificat eos leuiter tantum de Deo cogitasse aut somniasse, sed significat eos hæc tria præstitisse, uidelicet, quod crediderint se esse peccatores, aut uerè meritos non tantum subuersionem urbis, sed etiã æternam damnationẽ. Deinde, quòd crediderint se ueniam peccatorum consequi tantum propter semen Abrahamæ, propter Christum, cuius Propheta erat Ionas. Tertio quòd receperint seu proposuerint sese deinceps, uitatis peccatis, obedientiã præstituros præceptis Dei &c. Hæc est ue- ra pœnitentia, quam Deus respicit, & quæ impetrat remissionẽ peccatorum & suppliciorum.

Quid ergo est, quòd Niniuitæ indi- cunt Ieiunium, & induunt Saccos?

Hæc

Hæc non sunt uera opera poenitentię, sed sunt tantum externa signa poenitentię. Ieiuniũ enim per se non expiat peccata, sed tantũ eò ualet, ut castigetur caro, ne lasciuat, & ut sobrietate liceat suum officium facere, ac concionem uerbi Dei audire. Itaq; cum Niniuitæ indicunt ieiunium, exigitur ut ciues sobrii ad concionem ueniant, & suum quisque officium faciat. Quod autem induunt saccos, hoc est, uilia uestimenta, signum est publicæ tristitiæ, propter peccata, & admonitio ad ueram poenitentiam. Hęc enim præcipue quæritur, sicut paulò post audiuit in concione Regis

Et peruenit uerbũ ad Regem Niniue. Et surrexit de solio suo, & abiecit uestimentum suum à se, & indutus est sacco, & sedit in cinere, & clamauit & dixit in Niniue ex ore regis & principum eius, dicens:

dicens: Homines & iumenta, & boues, & pecora non gustēt quicquam, nec pascantur, & aquam non bibant, & operiantur saccis homines & iumenta, & clament ad Dominum in fortitudine, & conuertatur uir à uia sua mala, & ab iniquitate, quæ est in manibus eorum. Quis scit si conuertatur & ignoscat Deus, & reuertatur à furore iræ suæ, & non peribimus?

Quocunq; nomine hic Rex uocetur, Scriptura enim non commemorat nomen eius, certè dignus est omni commendatione. Ornatus enim est non tantum regijs, sed etiam cœlestibus uirtutibus.

Primo, cùm adnunciatum esset Regi, de concione Ionæ, & de studio ciuium, non uociferatur in Prophetam, non accusat eum seditionis, & turbatum,

rum, sed adhibet etiam ipse fidem uerbo Prophetæ. Hieremias cap. 26: exprobrat ciuibus suis Hierosolymitanis scelera & impietates, & addit: Nisi resipiscant, fore, ut templum Domini diruatur, sicut Silo, &c. Pontifices ergo & uulgus apprehenderunt eum, & uoluerunt eum, tanquam blasphemum & seditiosum occidere. Sic impius quispiam Tyrannus non conuississet longè ad prædicationem de subuersione Niniues, sed rapuisset eum ad tormenta, si fortè conscius esset cõiurationis quorundam incendiariorum, qui proposuissent ciuitatem imposito clam igni perdere, aut noctu hostes introducere. Sed pius Rex Niniuitarū nihil tale suspicatur de Iona, sed excipit eum tanquam uerum Dei Prophetam, & agnoscit concionem eius pro cœlesti oraculo. Non est autè sentiendum, quòd hic Rex tam simplex, incogitans, & uecors fuerit, ut temerè crediderit uerbis hui⁹ Prophetæ.

Et si enim in audiendis concionibus non quis dicat, sed quid dicatur, præcipue attendendum sit, tamen non est in rebus magnis & ad salutem nostram pertinentibus, cuius ignoto, sine certis testimonijs noua prædicanti temere fides habenda. Omnia, inquit Paulus, probate, & quod bonum est tenete. Et Ioannes: Ne cuius spiritui credatis, sed probate spiritus, num ex Deo sint. Sic sentiendum etiam est de hoc pio Rege Niniuitarum, quod non crediderit inconsiderate concionibus longe, sed probauerit prius, quis sit, qui hæc concionetur, & quæ habeat testimonia suæ uocationis. Non enim fuit Ionas, nec Regi nec ciuibus Niniuitis ignotus, sed sciebant eum esse uerum Propheam Domini, quippe quod fama eius uulgata erat, etiam usque ad Niniuen, cum uaticinio eius restitutum esset regnum Israelis, per Ierobeam, sicut scriptum est 4. Reg. 14. Præterea Rex pius sciebat Deum non
fer

ferre scelera impunita, & esse seueriffimum exactorem pœnitentiæ. Cùm igitur Ionas habuerit certa testimonia, quòd uerus esset Propheta Domini, & Rex uiderit omnia in urbe Niniue corrupta esse prauis moribus, meritò excepit concionem longè, tanquàm diuinum oraculum. Admonemur autem hoc exemplo, ut non quidem mox arripiamus cuiusuis iactatis se pro Propheta, uerbum, tanquàm uerbum Dei, nec agnoscamus statim cuiusuis, gloriantis se habere Spiritum sanctum, uaticinium, aut aliam doctrinam. Hoc enim magnæ leuitatis argumentum, credere uidelicet cuilibet ardelioni. Sed postquàm cognouerimus, quòd uerbum nobis propositum, & explicatum, sit uerè uerbum Dei, tunc sine omni cunctatione & tergiversatione adhibenda est ei fides, ut & fidei finem, qui est salus animarum, ut Petrus dicit, consequamur.

Secundò, hic Rex, cùm audisset Ni-

1 2 niuen

niuen propter peccata subuertēdam,
 non p̄fert se suis ciuibus, nō iudicat
 se omnibus alijs iustiozem, sed in agē
 da p̄nitentia deponit regiam maie/
 statem, & assumit habitum lugentis,
 p̄nitentis, & agnoscentis sese pecca/
 torem. Deponit enim paludamentū
 suum, seu uestem regiam, & induit sac/
 cum, (Ein zwilche Jup) quæ uestis e/
 rat symbolū p̄nitentiæ. Nec manet
 in throno suo sericis & acu pictis ac
 deauratis pannis ornato, sed sedet u/
 nā cū alijs in puluere, hoc est, in locis
 sordidis & inornatis, ut testaret se q̄q̄
 lugere communem fortunā ciuitatis.
 Quo exēplo docemur, nōn quidem
 quòd Reges & principes in agēda p̄e/
 nitentia debeant abijcere administra/
 tionem regni & principatus sui, & in/
 gredi in monasterium ac induere cu/
 cullam: Huc enim uocauerunt Mo/
 nachi principes p̄nitentiam acturos,
 ac multis quoque persuaserunt, ut ab/
 lecta sua regia & principali uocatione
 susce/

susceperint iugum Monasticum, ad
 expianda peccata sua. Hæc magna est
 impietas. Sed illud docentur Reges
 & Principes, ut in reuelatione iræ Dei
 aduersus peccata, non sentiant se pri-
 uilegio suæ maiestatis esse coram Deo
 iustos, & illos tantum rusticos ac opi-
 fices esse iniquos nebulones: Sed sen-
 tiant se comprehēdi in communi ho-
 minum genere, de quo dicitur: Om-
 nis homo mēdax. Et: Omnes declina-
 uerunt. Et, Non iustificat in cōspectu
 tuo omnis uiuens. Quare cū in Ec-
 clesia recitatur publica peccatorū con-
 fessio, & alioqui reprehenduntur pec-
 cata ex uerbo Domini, tunc etiam Re-
 ges necesse habent caput suum incli-
 nare & peccata sua confiteri, ac unā cū
 alijs, etiam abiectissimis hominibus
 dicere: Pater noster qui es in cœlis &c.
 Remitte nobis debita nostra &c. Itaq;
 cū in administratione ciuili summasit
 personarū inæqualitas, in Ecclesia ta-
 me corā Deo omnes sumus æquales,
 I. 3 omnes

oēs peccatores, oēs egētes gloria Dei, omnes unum tantum seruatores Iesum Christum habentes, cuius unusquisq; tantum particeps est, quantum fidei in eum habet, siue sit princeps, siue subditus. Omnes inquit Paulus, unum sumus in Christo.

Tertiò, Rex non est contētus, quòd ipse agit poenitentiam, & instituit uitam suam piè, uerum etiam suscipit cōstituendam publicam in Ecclesia ordinationem, ut & alij pietatem colāt. Primum enim, edicit publicum ieiuniū, non tantum hominum, sed etiam iumentorum. Homines (inquit) & iumenta, & boues & pecora non gustēt quicquid, nec pascantur, ad eoque ne aqua quidem bibant. Deinde mādāt deporni, ut in publico luctu, uestes preciosas, ac ut uocant, festiuales. Præterea iubet institui publicas preces. **CLAMENT** (inquit) ad Dominū. Hæc est institutio Litaniarum. Postremò, instituit habendam concionem de poenitentia.

nitentia; Conuertatur unusquisque à
uia sua mala, & iniquitate &c. Habes
insigne exemplū pij Regis, à quo om-
nes Reges & principes exempla uoca-
tionis suæ petere debent. Multi sunt,
qui putant, quòd mundani, quos secu-
lares uocant, principes nō debeant cu-
rare Ecclesiastica, sed tantum politica.
Hoc autem exemplum, & multa alia
exēpla, Dauidis, Salomonis, Iosaphat,
Iosie, similiter & dicta sacrae scripturae
testificantur, quòd principibus debeāt
curae esse maximè omniū Ecclesiasti-
ca. Non quæritur quidem ab eis, ut cō-
cionentur ipsi, sed hoc quæritur, ut cu-
rent conciones institui, & uerbū Dei
sincerè prædicari. Non enim sufficit
Principibus quòd ipsi sint pij, probi, &
honesti, sed debēt etiam pro uirilī sua
& summo studio elaborare, ut & sub-
diti fiant pij, probi & honesti. Nā quæ-
admodum Paterfamilias non est fun-
ctus suo officio, si ipse tantum audiat
cōciones, & instituat uitā suā honestè,

sed etiam necesse habet familiam erudire in uera pietate, aut saltē curare ut erudiatur. Peccata enim familiæ imputantur patrifamilias, siquidem designentur ex incuria & negligentia patrifamilias: ita dicendum est de regibus & principibus &c. Sed uideam⁹ nunc per partes, quæ hīc obseruanda ueniant.

1. Rex unā cum ciuibus uestiuntur in agenda pœnitentiā, saccis, & sedēt in cinere. Quid? Nū hæc opera sunt expiatio p peccatis? Num saccus & cinis tanti sunt momenti coram Deo, ut ea respiciat, & propter ipsa remittat iram suam, ac supplicium? Nihil certè minus: Alioqui enim superuacaneū fuisset, quòd Deus promississet filium suū, ab initio orbis expiatorem peccatorū, & postea misisset eum in plenitudine tēporis, ut ppter peccata nostra mortem subiret. Potuisset enim demonstrare saccum & cinerem, quibus peccata expiarent. Sed res longè aliter se habet,

habet. Peccata nostra, sicut & Niniuitarum, grauiora sunt, quàm quæ corâ Deo expientur indumêto sacco, & sessione in puluere. Necessè fuit, ut ad expianda peccata, Filius Dei non faccum, sed mortem susciperet, & non sederet in puluere, sed pēderet in cruce. Quid ergo sibi uolunt saccus & cinis Niniuitarum? Non sunt expiationes peccatorum, sed sunt symbola confessionis peccatorum & argumenta contritionis, quæ propter peccata habent. In Rege Thronus erat signum maiestatis. In ciuibus, alta & preciosa sedilia in publicis tēplis aut theatris erant signa dignitatis. Nunc autem Rex nō collocat se in throno regio publicè, sed sedet unâ cum ciuibus in terræ puluere, seu in humilibus & abiectis sedilibus, ut palàm significēt se corâ Deo propter peccata indignos esse suam maiestatem & dignitatem, sed omnes simul & æqualiter meritos internecionem. Sic etiam Rex & ciues habuerunt sua

I 5 preci

preciosa uestimenta diebus festis, in nuptijs, & alijs celebribus conuentibus, quibus sese ornabant, & præ ceteris hominibus eminebant. Nunc autem induunt uilia uestimenta, ut nullum uideretur inter Regem & principes, ac reliquos uulgares homines discrimen, ut significarent, se propter peccata indigniores esse, quam qui ornentur corpore, & confiterentur ipso uestitus genere, se unam omnes inuolutos peccatis, & extremas sordes meritos. Itaque saccus & cinis non sunt expiatio peccati, sed tantum argumenta agnitionis & confessionis peccati coram Deo. Sicut mulier peccatrix apud Lucam, cum accessisset Iesum, precatura pro remissione peccatorum, fleuit: Hoc fletu non expiavit peccatum. Nam & Esau fleuit, cum Iacob ei præriperet benedictionem, non tamen expiavit fletu peccatum suum. Et Christus dicit, in exterioribus tenebris fore fletum & stridorē dentium. Et tamen nulla erit ibi peccatorum expiatio &c.

Secundo.

Secundò, Rex mandat publicum 2.
ieiunium, Homines, inquit, & iu-
menta non gustent quicquid nec pascan-
tur, ac ne aquam quidem bibant &c.
Mandatur autem ieiunium, non hoc
consilio, quòd peccatum possit expia-
ri, & ira Dei placari ieiunio, sicut hypo-
critæ de ieiunio sentiunt, sed ut primùm
caro sobrietate compescatur, Deinde
hac occasione publica conuiuia inter-
mittantur, & liceat eo commodius ad
publicas preces & conciones cõueni-
re. Vnde & in Mandato additur: Cla-
ment ad Dominum in fortitudine. Hæ-
sunt publicæ preces seu Litaniæ, quæ
apud ueteres pro solennitate seruabã-
tur non una hora, sed tota die. Itaque
necessarium erat, ut homines toto die
abstinerent à cibo, ut possent in Eccle-
sia præsto adesse. Sic 2. Paralip. 20. Io-
sophat indicit ieiunium, non ut expia-
tionem peccatorum, sed propter pu-
blicas Litaniæ, quæ ad inuocandum Do-
minum in extremo periculo instituebã-
tur,

tur. Sic & aliàs in scriptura coniunguntur ieiunium & oratio, ut sciamus ieiunia fuisse instituta ad peragendas publicas litanias.

3. Sed quid est, quòd etiam mādatur iumentis, bobus & pecoribus, ut ieiuent? Num Deus respicit ieiunium bestiarum? Nihil minus, sed mandatur eodem consilio, quo in decalogo mandatur, ut die sabbati ocientur. Nihil operis (inquit) facies in die sabbati, neq; tu, neq; iumenta tua. Exigitur enim ocium iumentorum in Sabbato, ut hac occasione homines habeant occasionem intermittendi rusticos labores, & conueniendi ad sacra. Sic etiam mandatur iumentis ieiunium, ne homines pascendis iumentis occupati, negligant publicas litanias & conciones, quæ tunc propter imminens periculum in Niniue habitæ sunt. Necesse enim habuerunt homines per totam diem in publicis esse tēplis, & uacare ibi precibus, cōcionib⁹, sacrificijs &c.
- Talem

Talem ritum etiam primitiua Ecclesi
 a post reuelatum Euangeliū imitata
 est, & licet adhuc in summis periculis
 imitari, nō quidem hypocriticē, Papi
 sticē, seu Monasticē, sed piē & Christi
 anē. Papistæ et Monachi utuntur his
 operibus, ut merito eorū expient pec
 cata. Hæc est impia opinio, nec est ue
 ra pœnitentia: Sed utendū est his riti
 bus, ut intermissis publicis cōuiujs
 & ornamentis significemus nos pec
 casse, iram Domini meruisse, & Do
 minum pro remissione peccati inuo
 care &c.

Continetur & hoc in mandato Re
 gis. **4.** Conuertatur uir à sua uia mala, &
 ab iniquitate, q̄ est in manibus suis.
 Hæc est concio de uera pœnitentia, &
 ueris fructibus pœnitentiæ. Nā quod
 antè dictum est de sacco, cinere, & ieiū
 nio, nondum est uera pœnitentia, sed
 tantūm signum humiliationis seu cō
 fessionis peccati. Nunc autem docet
 uera pœnitentia. Hæc enim consistit
 in

in conuersione à uia malá, & ab iniquitate. Conuerti autem ab iniquitate, primum est conuerti ab incredulitate, ab idolatria, ad ueram fidem in semen Abrahæ, in Christū Filiū Dei. Deinde est conuerti ab externis sceleribus ad uirtutem, uidelicet, ab ebrietate ad sobrietatem, ab impostura ad iusticiã, ab inuidia, ad dilectionem proximi, à scortatione ad castitatem, ac breuiter ab omnibus flagitijs, ad omne genus uirtutum. Hoc sibi uult mādatum Regis, cū iubet unumquemq; cōuerti à uia sua mala. Et hæc est poenitentia uera, quæ à nobis omnibus semper exigitur.

5. Postremo, in mandato seu concloë Regis etiam hoc additur: Quis scit, si cōuertatur & ignoscat Deus, & reuertatur &c. Quid ad hæc dicemus? Nū Rex dubitat de misericordia Dei, & de remissione peccatorum? An non exigitur à nobis, ut CERTO, sine ulla dubitatiōe credamus, Deū remitte-
tere

tere nobis peccata, propter Christū,
Et ut certò hoc credamus, ac in fide cō
firmemur, instituta sunt Sacramenta
apud ueteres quidem Circumcisio, &
sacrificia, apud nos autem Baptismus
& Cœna dominica, Hic ergo obserue
mus, quòd Rex nō simpliciter loqua
tur de remissione peccati, cūm dicit;
Quis scit si deus ignoscat, sed includat
etiam remissionem supplicij, quod Io
nas futurum p̄dixerat. In remissioe
.n. peccati, duplex solet esse remissio.
Vna est remissio culpæ, alia remissio
pœnæ. Ex Euangelio aut̄ Christi, re
missio culpæ certissima est, Similiter
etiã remissio æternæ pœnæ. Christus
enim ueteribus p̄missus est, & nobis
exhibitus, ut expiaret omnem nostrã
culpã, & liberaret nos ab æterno sup
plicio gehennę. Quare de hac remissi
one nunq̄ dubitandum est, & si quis
dubitauerit, arguit Christum & Euan
geliū eius mendacij. Sed præter cul
pam & æternam pœnã, minatur lex
Dei

Dei peccatoribus etiam temporalem
pœnam, & externum supplicium. Sicut
hoc loco, Niniuite meriti quidē erant
peccatis suis æternā pœnam, sed Pro/
pheta minatur eis etiam externam &
mundanam pœnam, quæ ipsis & ur/
bitorum post quadraginta dies im/
mineret. Nec addidit promissionem
de remissione huius externæ pœnæ,
etiāsi conuerterentur. Quare Rex
etli certò statuere potest, quòd si uerè
agant pœnitentiam, remittantur eis
peccata, & liberētur ab æterna pœna,
tamen non potest certò statuere, an
Deus remissurus sit ad pœnitentiam
ipforū, etiam externam pœnam, Iu/
bet igitur populū bene sperare, & ue/
ram agere pœnitētiā, quia cum cer/
tò fiat, ut remittatur peccatum, & libe/
rentur ab inferno, fortassis fieri etiam
possit ex mera gratuita, & nō pmissa
beneuolentia Dei, ut & à uastatione
urbis liberentur. Sic .2 Reg. 15. Dauid
sciebat quidem Deum remisisse sibi
peccata,

peccata, & liberasse ab inferno, sed nesciebat, nū reuersurus esset in regnū. I deo dicit: Si inuenero gratiam in oculis Domini, reducet me. Si autem dixerit, non places, præsto sum, &c. Sic Danielis 3. Tres iuvenes nesciebant se liberandos ab igni, etsi non dubitabāt de gratia Dei in condonando peccato & liberando ab inferno. Idcirco dicūt: Deus potest nos eripere &c. Quōd si noluerit, notum sit tibi Rex, quia Deo stultos non colimus, &c.

Et uidit Deus opera eorū, quia conuersi sunt de uia sua mala, & misertus est Deus super maliciam quam locutus fuerat, ut faceret eis, & non fecit.

Hoc loco abutuntur hypocritæ ad defendenda merita humanæ iusticiæ. Et affirmant iram Dei posse placari, & peccata expiari talibus operibus, qualia antea enumerata sunt, uidelicet, e iunio, & uestitu saccoꝝ, seu cilicijs

& cucullis, sed longissimè errant. Primum enim, uniuersum Euangelium Christi huc maximè omniū respicit, & hoc unū præcipuè docet, quòd ira Dei non placetur, nec peccata expiètur, nisi sola passione & morte Domini nostri Iesu Christi, quæ per fidem agnosceda & suscipienda est. Placatio igitur iræ Dei, & expiatio peccatorū coram Deo non est ullis humanis meritis attribuenda. Deinde supra exposuimus, quòd ieiunium & ciliciū perse sunt opera indifferentia, nec placēt Deo, si ab impijs & nondum Deo reconciliatis fiant. Esaiæ. 58. Quare ieiunauimus & non aspexisti nos? &c.

Quid ergo est, quòd dicit scriptura: Vidit Deus opera eorum? Non intelligenda est scriptura hæc de operibus quæ fiunt sine pœnitentia, sed de operibus ueræ pœnitentiæ. Vnde & hoc loco sequitur. Eo quòd conuersi essent à uia sua mala. Hæc est prædicatio ueræ pœnitentiæ. Deus enim in remittēda

mittenda ira sua, & condonandis peccatis, primum omnium respicit unigenitum suum filium, qui peccata expiauit. Deinde respicit eos, in quibus inuenit filium per fidem. Cum ergo illi, qui credunt in Christum, testificentur agnitionem peccatorum suorum, per ieiunia, & cilicia, testificentur etiam fidem suam per emendationem uitae suae, & per bonas uirtutes, quas sectantur, & circo dicitur Deus Respicere opera eorum, non quod opera per se sint tanti meriti, ut propter ea Deus auertat iram suam, sed quia opera sunt testificationes fidei in Christum, quem Deus solum respicit, & propter cuius solius merita remittit iram suam, & condonat peccata. Hoc nunc ad Niniuitas accommodandum est. Ninuiter enim fuerunt peccatores, & propter peccata sua meriti sunt excidium urbis suae. Sed ad predicationem Ione terrentur, **ET CREDIDERUNT**, sicut supra scriptura dixit. **Quid ergo CREDIDERUNT?**

1. Primum, Crediderunt Deū propter peccata ipsorum iratum esse, & uerbū eius, quo adnunciatur eis excidium urbis, uerum, ac uerè diuinum esse.
2. inde, crediderunt Deum esse misericordem, propter semen Abrahę promissum. Ex hac igitur fide susceperunt ieiunia & cilicia, ut testificarentur agnitionem peccati. Similiter cōuersi sunt à uis suis malis ad ueras uirtutes, ut testificarentur fidem & obedientiam suam in semen Abrahę. Respicit igitur Deus opera eorum, non propter ipsorum merita, sed propter semen Abrahę, seu propter Christum, quem per fidem agnouerunt pro solo suorum peccatorum expiatore.

Habes autem hoc loco insigne exemplum, quanta sit efficacia, quanta utilitas uerę pœnitentię. Multi existimant, omnia fieri fato, hoc est, necessitate quadam, & immutabili rerū ordine. Ideoque sentiunt uanum esse suscipere consilia de uitandis futuris periculis, & inuoca

& inuocare Deum ad auertenda imminuentia mala.

Ac uerum quidem est, Deum esse immutabilem. Ego Deus, inquit, & non mutor. Et: Ipsi peribunt, tu autē permanes &c. Sed quod ad imminētia pericula & aduersa attinet, Deus ita ea futura determinat, ut si homines resipuerint, recipiat eos in gratiam, & remittat futuram pœnam, Si nō semper temporalem in hoc seculo, tamen semper remittit æternam. Hierem. 18
 Si Gens illa pœnitentiam egerit à suo malo, agam & ego pœnitentiam à malo quod locutus sum &c. Hoc initio dictum quidem est de futura uastatiōe Hierusalem, de qua prædicauerat etiā Esaias ante multos annos, Sed significatur hoc dicto, quod id sit institutum Dei, in minis suis de futuris afflictionibus, ut si homines conuertantur à peccatis, conuertatur etiam Deus ab ira sua. Hoc probat exemplum Ninuitarum, quorum exemplo etiā Hierusalem

salem mansisset salua & incolumis, si
 ciues Hierosolymitani eam egissent
 pœnitentiã ad concionem Hieremię,
 quam egerunt Niniuitæ ad concionẽ
 Ionę. Hoc idem contigisset Iudæis, si
 postea egissent pœnitentiam ad con-
 cionem Christi & Apostolorum,
 sicut Christus ipse significat, cùm di-
 cit: Hierusalem Hierusalẽ, quoties
 uolui congregare filios tuos, & nolui-
 sti &c. Et iterum: Non dabitur ei sig-
 num, nisi signũ Ionę &c. Deus enim
 in tantũ delectat pœnitentia, ut si impi-
 us agat pœnitentiã uel saltẽ externã, &
 ciuilem, cõdonet ei nõ quidẽ peccatũ,
 nec remittat pœnã æternã, nisi egerit
 uerã pœnitentiam, attamen remittat
 ei aliquam partem externæ & tempo-
 ralis pœnæ in hoc seculo, sicut testat
 exemplum Achab, qui etsi manebat
 in corde suo impius, tamen cùm ad
 prædicationem Elię humiliaret se, &
 egeret externam pœnitentiã, Deus
 ita ea delectatus est, ut supplicium dif-
 ferretur

ferretur usq; ad posteros Achab, &c.
Si uerò uoluerit quispiam non tantū
temporalem in hoc seculo, uerum eti-
am æternam pœnam effugere, neces-
se habet ueram pœnitentiã agere, quæ
constat agnitione peccati, fide in Chri-
stum, & obedientia. Sic Deus concessit
spacium pœnitentiæ originali mun-
do ante diluuium 120. annos. Itaq; si
egissent pœnitentiam ad prædicatio-
nem Noë, tunc nõ solum effugissent
pœnam diluuij, sed etiam pœnam in-
ferni. Sic dedit spacium pœnitentiæ,
400. annos gentib⁹ Cananis, sic Pha-
raoni, sic etiam his temporibus, quib⁹
Turca nobis internecionem minatur,
dat nobis spacium pœnitentiæ, ad quã uo-
cat nos per concionẽ Euangelij. Si er-
go ageremus ueram pœnitentiã, hoc
est, si amplecteremur ex animo Euan-
gelium, & emendaremus uitã publi-
cẽ & priuatim, tunc euaderemus sup-
plicium & tyrannidem Turcæ. Nunc
aut, quia magnus est cõtemptus Euan-
K † gelij

geli, & maxima est inhonestas uitae in imposturis, ebrietatibus, & alijs sceleribus, metuendum est, ne non euadamus supplicium. Quare precabimur Deum, ut accendat corda nostra spū sancto suo, quo emēdemus uitā, & liberemur ab imminētibus malis.

CAPVT QVARTVM.

ET displicuit illud Ionē admodum & iratus est, & orauit ad Dominum, & dixit; Obsecro Domine, nunquid non hoc est uerbum meum cū adhuc essem in terra mea? Quapropter etiam uolui preoccupare ut fugerē in Tharsis: Scio, n. quia tu Deus clemens & misericors es, patiens & multae miserationis, & ignoscens super malitia. Et nūc Domine tolle quę
so ani

so animam meam à me: Quia melior mihi est mors quam uita. Et dixit Dominus: Putas ne benè irasceris tu? Et egressus est Ionas de ciuitate, & sedit contra orientem ciuitatis, & fecit sibi met umbra- culum ibi, & sedebat subter illud in umbra, donec uideret quid accideret ciuitati.

Hactenus de poenitentia Niniuitarum, nunc de longe indignatione, quam ex poenitentia & conseruatione Niniuitarum concepit. Postquam enim Ionas uidit quod Niniuitae ad praedicationem suam conuertantur ad Dominum, & consequantur non tantum uentam peccatorum suorum, uerum etiam incolumitatem urbis suae, debuisse quidem magno gaudio affici, sicut Angeli in caelo letant super uno peccatore

K 5 poeni

pœnitentiam agente, ipse autem tantum abest, ut gaudeat, ut potius magnam indignationem secum cōcipiat, & inuehatur ex postulatione sua in Dominum Deū nostrum, quòd pepereisset eis. Nā quòd dicit: Quæso Domine, an non hoc illud est quod dixi &c. ex postulatio est, qua Ionas exprobrat Deo nimiam suam indulgentiam ac etiam iniusticiam. Ac intantum dolet de pœnitentia & conseruatione Ninuitarū, ut etiā mortē sibi optet. &c.

Etsi autem multi solent errata Sanctorum excusare, & in optimam partem interpretari, tamē quia hoc factū, & hæc indignatio Ionæ, reprehēditur à Deo ipso, sicut postea sequitur, idcirco non licet nobis hoc Prophætæ peccatum importunè excusare. Caritatis quidē est delicta proximi tegere, quantum fieri potest. Ex delicto autem nō est facienda iusticia, nec peccatum pro æquitate & non peccato interpretandum est.

Jonas

Jonas igitur hoc loco iterum peccat, quòd indignatur de pœnitentia, & de conseruatione Niniuitarum.

Videtur quidem sibi iustissimas habere causas suæ indignationis. Primum enim, cùm Deus parcat Niniuitis, existimat Ionas uerbum Dei quod ipse adnunciauit, periclitari de ueritate. Dixit enim fore, ut post quadraginta dies Niniue subuertatur. Hoc cùm iuxta prophetiam non euenerit, quis postea adhibebit fidẽ uerbo Domini? Quis credet p̄missionib⁹ Dei, si Deus minas uerbi sui non implet? Quis non damnabit prophetas uanitatis & mendacijs? Putat igitur Ionas referre gloriæ nominis Dei, ut Niniue subuertatur. Quod cùm non fiat, sentit eam gloriã nunc in summo esse periculo. Deinde, cùm uidet Niniuitas, qui erant Ethnici incircumcisi, cõsequi condonationem peccati, & recipiã Deo in gratiam, existimat nunc legem Mosis & circumcisionem uersari in summo

in summo discrimine, quia alij Ethnici, cum audient Deum sine respectu personarum recipere uerè poenitentes, etiamsi nō fuerint circumcisi, dicent, quid profuerit Circūcisio? Quid lex Mosi, cum nos Ethnici etiam sine circumcissione & lege Mosi recipimur in gratiam Dei? Hæc putat Ionas esse iniquissima, ideoque cum metuat ne ex hac Dei indulgentia periclitetur ueritas uerbi Dei, & gloria circumcissionis, ac legis Mosi, tanta indignatione corripitur, ut etiam mortem sibi optet.

Sed Ionas longissimè errat. Nam quod ad ueritatem uerbi Dei conseruandam attinet, Deus parcendo Niniuitis, uerè implet ueritatem uerbi sui. Et si enim dictum fuit. Adhuc quadraginta dies & subuertetur Niniue, tamen quemadmodum supra dictum est, hoc sic intelligitur, quòd subuertetur quidem Niniue, si ciues non egerint poenitentiam. Quòd si autem poenitentiam egerint, tunc ciuitas mansura

fit incolumis. Nam hanc esse sententiã
 minarum Dei, significant uerba illa &
 epitheta, quæ Ionas ipse hoc loco com-
 memorat ex Exodo, & Numeris,
 Clemens, Misericors, Longanimis,
 &c. Nam si Deus est clemens & mise-
 ricors, certè libèter condonat peccata
 his, qui ad se conuertuntur, sicut & po-
 stea in Ezechiele dicit: *Viuo ego nolo*
mortem peccatoris, sed magis ut con-
uertatur & uiuat. Hanc sententiã sig-
 nificauerat etiam ante diluuium per
 Nohã, cum minatus est diluuiũ, post
 centum uiginti annos, uidelicet signi-
 ficãs, si intra hoc definitũ spacium tẽ-
 poris resipiscerent, diluuium non uen-
 turum. Quare Ionas frustra & imperi-
 tẽ metuit, ne Deus parcendo Niniui-
 tis amittat credulitatem uerbi sui.

Quod autem attinet ad circumcisio-
 nem, & legem Mosis, quæ uidentur pe-
 riclitari, quòd Deus recipiat sine ijs Ni-
 niuitas in gratiam, iterũ significat Io-
 nas imperitiã suam, Circumcisio. n.
 & lex

& lex Mofi, quatenus quidem conti-
 net iudicialia & ceremonialia, non per-
 tinent ad Gentes, fed tantum ad exter-
 nam pofteritatem Abrahę. Et Deus
 non eft tantum Iudęorum, fed etiam
 Gentium Deus. Etsi enim folis Iudę-
 is promiffum erat, quod Chriftus ex
 ipforum gente nafciturus erat, non
 tamen pmiſſum fuit eis, quod ipſi ſoli
 confeuturi eſſent ſalutē propter Chri-
 ſtum, fed ut Petrus dicit: In quavis Gē-
 te qui timet Dominum, (uidelicet in
 Chriſto Ieſu) acceptus eſt illi, Et. Om-
 nis, OMNIS, inquam, qui inuoca-
 uerit nomē Domini, ſaluus erit. Qua-
 re Ionas iterum incidit in fœdum er-
 rorem.

Hic ergo uide mihi, quanto timore
 Dei ambulandum ſit in uocatione ei-
 us, & nuncꝑ auertendi oculi a uerbo
 ipſius. Hic Ionas fuit Propheta maxi-
 mus. qui ex ſpiritu ſancto multa præ-
 dixerat, & regnū Iſrael prophecia ſua
 reſtituerat, & quo cum Deus famili-
 ariter

ariter colloquebatur, sicut testatur hic libellus, quem etiam Deus ingēti mī raculo conseruauerat in uētre ceti. Et tamen, cūm relinquitur suis ipsius uiribus, & auertit oculos à uerbo Domini, torpiter errat in sentētia legis & Euangeliij. Non intelligit, quæ sit uera sentētia legis, scilicet quòd lex nō possit mortē inferre nisi impœnitētibus. Non intelligit, quæ sit uera conditio Christi, uidelicet, quòd pertineat ad omnes Gentes, quę ex fide eius pœnitentiam agunt. Non igitur superbiamus in donis nostris, sed ambulemus in timore Domini, & perduremus in uocatione Dei, simus Deo grati, ne propter ingratitudinem donis Dei priuemur.

Est & hoc obseruandum, quòd nō sit fidendum nostris bonis, ut uocāt, intentionibus, sed exigamus omnia nostra instituta ad uerbum Dei. Ionas habet in hac indignatione sua optimam, ut sibi uideatur, intentionem, putat se habere

habere iustissimas causas indignationis, sed cum examinatur per uerbum Dei, manifestum fit, quod ex diametro cum ipso pugnent. Vnde Deute. 12. Non facietis singuli quod sibi rectum uidetur, &c. Caueamus igitur in nostris institutis, ne quid praeter uocationem uerbi Dei suscipiamus.

Sed Tituli & Epitheta Dei, quae Iohannes hic recenset, non sunt praetereunda. Etsi enim recitat haec ad ex postulandum cum Deo, tamen uerissima sunt, & sumpta ex Exod. & Numeris, quae & idcirco nobis proponuntur cognoscenda, ut ex his discamus cognoscere, quod Deus sit erga nos affectu, & quid nobis de ipso polliceri debeamus.

Deus CLEMENS, seu multae gratiae. Hunc titulum tribuit sibi Deus in uniuersa scriptura, ut cognoscamus naturam eius, quod etsi aliquando irascitur, tamen non irascitur, ut perdat, sed ut seruet sperantes & inuocantes ipsum. Facit alienum opus, sicut Esaias dicit

dicit, ut suum opus faciat. Irascitur, ut sit beneficus, Mortificat, ut uiuificet. Hic titulus si rectè eum expendamus, excitat & cõfirmat fidem nostram in omnibus aduersis. Fides autem est cultus primi præcepti. Quare hic titulus rectè cognitus facit, ut obediamus primo ac præcipuo præcepto Dei.

MISERICORS. Hoc ppriè cõuenit naturali beneuolentiæ, qualis est in parentibus erga liberos. Mater tanto amore prosequitur suos liberos, ut de ipsorum erumnis ex animo doleat, & cupiat, si queat, eas in se transferre. Talis ac multo maior est misericordia Dei erga afflictos Ecclesiæ suæ. Non simpliciter cõdolet eis, sed ex aîo, ex corde, ex uiscerib⁹ suis, ut ita loquar, cõdolet. Hic titul⁹ Dei rectè cognitus operat in nobis per spiritum sanctũ, patientiam in aduersis. Si enim Deus condolet malis nostris, sicut mater, fieri non potest, ut mala nos opprimant. Deus enim non patietur, ut in his pe-

L reamus,

reamus, sed dabit euentum, ut ferre queamus.

3. **LONGANIMIS.** Hic titulus docet nos timorem Dei, ne blandiamur nobis in peccatis nostris. Deus enim coniuuet peccatoribus, nō quōd approbet peccata eorum, sed quōd expectet pœnitentiam eorum. Quare si egerint pœnitentiam, seruantur. Si fuerint impœnitentes, cōpensabitur tarditas grauitate. Docet etiam nos patientiam in aduersis. Nam quōd nō subito punit eos, qui nos malis afficiūt, hinc adeo accidit, quōd sit lōganimis, quam uirtutem imitari debemus, & patienter opem eius expectare.

4. **MVLTAE MISERATIONIS,** hoc est: ualde beneficus & liberalis. Deus enim non solum est clemens in corde suo, sed etiam testatur erga nos hanc clementiam multis beneficijs: solet plura & maiora præstare, q̄ nos aut petere, aut affectare audeamus. Confidendum igit̄ est in aduersis, &c.
- Et pray

Et præparauit Dominus Deus cucurbitam, & ascendit super caput Iong, ut esset umbra super caput eius, & protegeret eū: Laborauerat enim. Et lætatus est Ionas super cucurbita læticia magna.

Ionas egressus urbē, post concionē, expectauit, ut coràm uideret, quid accideret urbi. Sed cūm re ipsa cognosceret, longè aliū esse euentum, quàm ipse aut sperauerat, aut uerbo suo prædixerat, perturbatur maximo animi dolore, sicut à principio huius capituli dictum est.

Interea autem temporis, dū Ionas expectat euentum, grauissimè affligitur in agro, ab ardore Solis, ita ut mori potius quàm in tanta afflictione uitam diutius ducere optaret. Etsi enim Ionas fecerat sibi umbraculū, fortasse ex sarmentis temerè congestis, tamē hoc umbraculum non poterat solis ra

dios ita arcere, ut ab ipsis non lederet.
 Quare Dominus parat ei cucurbitā,
 cuius umbra Ionas ita refocillatus est,
 ut ingēti laticia gestiret. Hic ergo pri-
 mū obserua, quòd cū umbraculū
 Iona ædificatum nihil iuuat eū, nec de-
 fendat ipsum ab estu solis, manifestè
 significetur, humana studia, & huma-
 na præsidia nihil opis conferre nobis
 in grauib⁹ nostris tentationibus &
 afflictionib⁹. Etsi enim nostra studia,
 quantum piè & bona conscientia fi-
 eri potest, non sunt in aduersis inter-
 mittenda, sed omnia pia, iusta, recta, li-
 cita & honesta tentanda sunt, ne tēte-
 tur Deus, tamen necessitas exigit, ut
 cū omne humanum nostrum studi-
 um in unum contulerimus, non con-
 tidamus eo, sed respiciamus ad Domi-
 num Deum nostrum, & petamus ab
 eo incrementū nostri studiij. Semper
 em nobis mente uoluenda est ea histo-
 ria, quæ de captura pisciū, & de Petro
 scripta est, Petrus tota nocte frustra in
 sumplex

sumpserat laborē ad capiēdos pisces. Sed cū Christus iuberet eum rete de mittere in mare, tum omnia prospere cesserunt.

Mulier hæmorrhoiſſa impenderat omnem pecuniam suā in medicos, & nihil adiuta fuit, sed postea uno uerbo curata est per Christū. Sic & Ionas nihil adiutus est suo umbraculo, sed postquam Dominus parauit ei cucurbitam, non solum tutus fuit ab æstu solis, uerumetiam magno gaudio affectus est. Hæc non eò recitantur, ut discamus ignauiam in nostra uocatione, & neglectionem nostri officij in parandis omnibus rebus, quæ nobis ad conficienda nostra negocia necessarie sunt; Nihil enim in periculis omittendum est, quod humanitūs & commodè, & piè fieri potest, Sed hæc eò recitantur, ut rebus omnibus nostro consilio paratis, sciamus necessariā esse operam diuinam, & eam implorandam. Iuxta illud: Nisi Dominus custodie-

rit ciuitatem, frustra uigilat qui custodit eam &c.

Deinde, cum Deus in tanta æstus afflictione parat long cucurbitam, ex cuius umbra Ionas recrearet, significatur, quod Deus tanta sit clementia, ut quotq̄t in uocatione ipsius ambulat, & in ea affliguntur, det ipsis euentum, quo possint sufferre, & in aduersis seruari, iuxta illud: Per diem sol nõ uret te, nec luna per noctem. Et: Qui habitat in adiutorio altissimi. Et mox: Cadent à latere tuo mille, &c: ad te autem non appropinquabit. Et Esai. 43. Si ambulaueris per ignem, non combureris &c. Sic filij Israel proficiscebatur ex Aegypto in desertum. Et si autem non erant frumenta in deserto, tamen Deus dat euentum, ut potuerint ferre, quia misit manna, & dedit aquã ex petra. Hieremias ambulabat in uocatione Dei. cum prædiceret futuram uastitatem Hierusalem, & conñciebatur non solum in carceres, sed etiam in lutũ,

Psal. 27.

98

in lutū, ut uideretur inedia periturus.
Sed Deus dat euentum, ut queat ferre,
quia & amici impetrant, ut è luto
educatur, & postea hostes cum liberent,
& restituant ipsum libertatī &c.

Apostoli emittebantur ad prædicā
dum Euangelium in orbe terrarum,
sed sine uaticio. Dat igitur Deus euen-
tum, ut cum nihil haberent, omnia ta-
men possiderent. Hæc dicta & exem-
pla scripturæ idcirco proponuntur no-
bis, ut etiamsi nobis suscipienda sint
pericula in uocatione Dei, tamen ade-
amus ea intrepido animo, certissima
spe concepta, quod Deus daturus sit e-
uentum, ut possimus pericula ferre.

Sed Deus præparauit uermem
ascensu diluculi in crastinum, &
percussit cucurbitam, & exaruit.
Et cum ortus fuisset sol, præcepit
Dominus uento calido & urenti,
& percussit sol super caput Ione,

& æstuabat. Et petijt animæ suæ,
ut moreretur. Et dixit: Melius est
mihi mori quàm uiuere.

Jonas recreatur umbra cucurbitæ,
non est autem diuturnum gaudium,
quia cucurbita statim percutitur uer/
mi, ut pereat, & Jonas iterū in tantum
affligitur, ut optet sibi mortem.

Hæc est imago uarietatis humana/
rum rerum in hoc mundo. Et tamen
sentiendum est, quòd hæc uarietas nõ
fiat temerè, sed iusto & prudenti consi/
lio Dei.

Initio, Jonas nunc gaudet ob um/
bram, nunc dolet propter interitum
cucurbitæ. Talis est cursus uitæ homi/
num. Nunc gaudēt ob prospera, nūc
dolent ob aduersa. Et tamen hæc fiunt
non fortuito casu, sed diuina ordinati/
one. Nam quòd pereat cucurbita, &
conijcitur Ionas in magnū dolorem
& indignationem, uoluit Deus Ionam
docere, quòd cū ipse doleat propter
interitum

interitum cucurbitæ, quã tamen nec
 feuerat, nec elaborauerat, multo ma-
 gis conueniat Deo dolere propter in-
 teritum tantæ urbis Niniue, cuius ipse
 creator & gubernator erat, & tantæ
 multitudini parcere. Discamus igitur
 quòd Deus nunquam cõiciat nos in
 aliquem dolorem, aut afflictionem,
 quin uelit aliquid nos docere, uideli-
 cet, uel probare fidem nostram, uel ex-
 citare ad poenitentiam, uel gloriã no-
 minis sui illustrare, de qua re sæpe ali-
 ãs dictum est.

Deinde, nec illud prætereundum
 est, quòd Ionas toties optat sibi mortẽ,
 cum antea deuoratus à ceto, mortem
 uehementissimè timuerit, & eam sit
 deprecatus. Iterũ pingit nobis ob ocu-
 los uarietas humani ingenij. Sæpe pre-
 cor mortẽ, (inquit Poeta) mortẽ quo-
 que deprecor idẽ. Sic aliãs Eliãs nũc fu-
 git mortẽ, nũc optat mortẽ. 3. Reg. 19.
 Hæc uarietas nostri ingenij, etiam in
 sanctissimis uiris diligenter est obser-
 uanda

uanda & cognoscenda, non ut eam ap-
 probemus, aut etiam excusemus, sed
 ut corrigamus & emendemus. Non
 possumus quidē abijcere omnem me-
 tum mortis, nec possumus cauere, ne
 mortē in magnis aduersis optemus,
 Sed hoc emendandum est: ex una par-
 te, ne in metu mortis desperemus, sed
 fiduciam in Christo concipiamus, &
 mortem forti animo feramus; ex alter-
 ra parte, ne optatione mortis nobis ipsis
 mortem inferamus, sed in uocatione
 Dei perduremus, certa spe concepta,
 quòd etiamsi maxima sint pericula,
 tamen Deus daturus sit euentum, ut
 possimus sufferre, &c.

Et dixit Dominus ad Ionam,
 Putasne benè irasceris tu super he-
 deram? Et dixit: Benè irascor ego
 usque ad mortē. Et dixit Domi-
 nus: Tu doles super hederam,
 in qua nō laborasti, neque fecisti
 ut cresce

ut cresceret, quæ sub una nocte
nata est, & sub una nocte perijt, &
ego non parcam Niniue ciuitati
magnæ, in qua sunt plus quàm cē
tum uiginti milia hominum, qui
nesciunt quid sit inter dexteram
& sinistram suā, & iumentā multa.

Cū Dominus antea præparasset
longē hederam seu cucurbitam, ut um
bra eius ab æstu solis defenderetur, &
hedera mox exaresceret, conturba
tus est Ionas magna indignatione. Re
prehendit igitur Dominus iram eius,
& explicat, quid sibi uelit, quòd effece
rit, ut hedera una nocte enasceretur,
& continuo iterū marcesceret. Suprà
enim, cū Ionas uideret Deum par
cere Niniuitis, grauitè tulit clementi
am Domini erga Niniuitas, & uehe
menter iratus est. Nūc ergo docet Do
minus Ionam, quàm iniusta & crude
lis sit ira eius, argumento ducto ab he
dera illa.

dera illa. Tu doles, inquit, super hederâ, in qua non laborasti, & ego non do-
lerem nec parcerem ciuitati tam mag-
næ, quæ primùm mea benedictione
ad tantam maiestatem peruenit, & meo
beneficio facta est hoc tempore domi-
na orbis. Deinde in qua sunt tot milia
infantium & puerorum, qui nondum
peruenerunt ad annos discretionis,
præterea etiam iumentâ, quæ nihil ma-
li designarunt unquam.

Habemus ergo hoc loco exemplis
eius dicti, quod extat apud Paulum Ro. i.
Inuisibilia Dei cognoscuntur ex uisi-
bilibus creaturis. Inter creaturas autem
recensentur etiam affectus hominum
naturales. Non enim loquimur de uir-
tiosis aut corruptis affectibus, quales
sunt inuidia, auaritia, crudelitas, concu-
piscencia alienæ rei, quæ sunt pecca-
ta, & quorum autor est Satan, non De-
us, Sed loquimur de affectibus homi-
num, quos Deus in nobis natura crea-
re solet. Horum affectus, unus est, quod
doleamus

doleamus, si quid rerum utilium inu-
tile fiat, ac pereat, sicut hoc loco Ionas
dolet, quòd cucurbita, res utilis, tam-
cito pereat. Etsi enim hic affectus non
fuit in Iona sine peccato, tamen ipse
per se affectus, non fuit peccatum. Sic
dolet discipulus Elizei, quòd securis,
res uidelicet utilis, qua utebatur ad se-
canda ligna, ceciderat in aqua. 4. Reg.
6. Hic est affectus naturalis, non calu-
in carne nostra exortus, sed diuinitus
creatus. Quid ergo ex eo descendum
est? Illud uidelicet, q̄ ex hoc affectu
in nobis sensibili discam⁹ & admone-
amur, de affectu Dei erga nos, alioq̄
insensibili, & inuisibili. Si enim nos
ualde dolemus propter res amissas
aut perditas, quas tamen nòs nec crea-
uimus, nec fecimus, cognoscamus
Dominum Deum nostrū multo ma-
gis dolere propter homines, quos ip-
se creauit, & ad quorum salutem, Filiū
suū in has terras misit, interitū & per-
ditionem. Vnde & aliàs iuramēto af-
firmat,

firmat, se non cupere, sed magis oprā
 re salutem hominum peccatorū. Vi-
 uo ego, inquit, nolo mortem pecca-
 toris, sed magis ut conuertatur & ui-
 uat. Sic in Esaia cap. 49. docet affectū
 suum cognoscendum ex affectu ma-
 terno. Nunquid obliuisci, inquit, po-
 test mulier infantē suū, ut non miserea-
 tur filio uteri sui? Et si illa oblita fuerit,
 ego tñ non obliuiscar tui. Sic etiā signi-
 ficat affectū suū cognoscendū ex affe-
 ctu paterno Lucę. 11. Quis est ex uobis
 pater, a q̄ si filius petierit panē &c. Si
 ergo uos cū sitis malī, nostis bona
 dona dare &c. Sic Luc. 15. ex dolore,
 quē habet paterfamilias ex amissa o-
 ue, & materfamilias ex amissa dragma
 cognoscit clemētia Dei erga amissos
 hoīes, hoc est, erga peccatores, ut redu-
 cātur ad poenitētiā & salutē. Quare na-
 turales nostri affectus nō sunt a nobis
 oscitāter cōsiderandi, nec sic aspiciēdi,
 quemadmodū uitulus aspicere solet
 nouā portā, sed cōsiderem⁹ eas, ut crea-
 turas

turas Dei, ad hoc ordinatas, ut sint nobis domestici concionatores, qui doceant nos, qualiter Deus sit affectus, & reddant nobis affectus Dei sensibiles, qui alioqui sunt insensibiles seu inuisibiles.

Deinde cum dicitur quod Deus parcat & misereatur urbi Niniue, propter tot milia hominum, qui nesciunt, quod sit inter dexteram & sinistram, alius sit inter dexteram & sinistram, alius aliter interpretatur: Alius intelligit infantes & pueros: alius uulgum adultum & simplicem. Nos sequimur uulgum sententiam de pueris & infantibus, qui nondum peruenerunt ad annos discretionis. Non est autem sentiendum quod Deus parcat infantibus & pueris, propter ipsorum innocentiam. Et si enim infantes sunt innocentes coram hominibus, tamen non sunt innocentes coram Deo, quia sunt in peccato concepti & nati: sed parcat eis, deabus de causis, primum, quod sit natura clemens & misericors. Non est uolentis

lentis, inquit, nec currentis, sed miserentis Dei. Et Exod. 34. Dominator Dominus, Deus misericors, clemens &c. Deinde, quod maiores natu, si non omnes, attamen bona pars civitum in Ninive egerunt poenitentiam ad praedicationem Ionae. Parcit igitur Deus infantibus propter maiorum poenitentiam, sicut alias dicit: Faciens misericordiam in millia his qui diligunt me. Quemadmodum enim Deus solet infantes & pueros delere propter maiorum impietatem, ut in diluio, in Zodomis, & in Amalecitis 1. Reg. 15. Ita solet etiam infantibus benefacere propter maiorum pietatem. Quare si parentes bene cupiunt liberis suis, & volunt eis magna beneficia conferre, non opus est, ut congregent eis magnas opes, sed opus est ut colant ueram pietatem, & faciant suum officium, in sua uocatione.

3. Postremo, quod addit: Et iumenta multa, quasi uero Deus parceret tante urbi

urbietiam propter iumenta, & haberet quoque curam iumentorum. Certè Deus etiam suo quodam modo sollicitus est pro iumentis. In lege dicitur: Non facias ullum opus in Sabbato, neque tu, &c. Neque IV /
MENTVM tuum. Et in psalmo: Qui dat iumentis escam ipsorum &c. *Psalm. 104.*
 Psalmo trigesimo sexto, Homines & *145. 147.*
 iumenta saluabis (uidelicet corporaliter) &c.

Attamen Deus non parcit hominibus propter iumenta, sed parcere solet iumentis, propter homines. Sicut aliàs iumenta puniuntur propter hominum impietatem, ut in superioribus exemplis, Diluuij, Zodomorum &c. ita & iumentis bene fit diuinitus propter hominum pietatem. Deute. uigesimo octauo: Si audieris uocem Domini Dei tui, benedictus erit fructus iumentorum tuorum, greges armentorum tuorum, & caulæ ouium tuarum. **Benedicta** horrea tua, &
M bene

benedictę reliquię tuę. Benedictus eris ingrediens & egrediens, &c. Quare si cupis iumentata tua, boues & equos saluos seu incolumes, nõ debes uti incantationibus, sed sis pius, & secleris uocationem Domini, &c.

Habes historiam Ionę, in qua cum multa sint memorabilia, & obseruabilia, hæc ferè præcipua sunt: Primùm in ipso Iona, exemplum infirmitatis, etiam sanctissimorum hominum. Vidimus enim inobedientiam Ionę, Itē terrores & pauores eius in uentre ceti, Item indignationem eius in pœnitentia Niniuitarum. Sed tamen quia manet in inuocatione Domini, seruetur mirabiliter. Deinde exemplum pœnitentię in Niniuitis, quo admonemur, ut et si grauissimè peccauimus, & meriti sumus internecionem perpetuam, tamen non desperemus de salute nostra, sed agamus pœnitentiam ueram. Patet enim semper receptus ad cœlestem salutem, si ueram pœnitentiam

tiam susceperimus per Iesum Christū
Filium Dei, unicum seruatorem no-
strum, qui est unā cum patre & spiritu
sancto Deus benedictus in se-
cula, AMEN.

Finis Commentarioli in Ionam.

M 2

DE IONA

PROPHETA, CUIUS

fuerit, & quòd non fuerit
filius mulieris uiduę

Sareptanę,

M. L.

VNT qui existimant
(quemadmodū D. Hieronymus ostendit) Ionā
Prophetam fuisse filium
uiduę illius in Zarpath prope Zidonem,
quę Prophetam Eliam fame sustenta-
uerat, quemadmodum scriptum est
libro tertio regum capite decimo-
septimo, & Lucę capite quarto,
hinc occasione sumpta, quòd seip-
sum propheta hoc loco uocat filium
Amithai, hoc est, filium ueracis: quia
mater ipsius dixerat ad Eliā, cum iam
ex morte in uitam reuocasset illum:
Nunc in isto, inquit, cognoui, quo-
niam

niam uir Dei es tu, & uerbum Domini in ore tuo uerum est.

Per me quidem licebit, hoc uerum esse ut credat qui uolet; mihi quidem non fit uerisimile, Pater uero ipsius dictus est. **AMN** Amithai, Latine Verax, Germanice warhafftig. Et fuit de Gath Hopher, quæ est ciuitas in tribu Sebulon, Iosue 19. Sic enim scriptum est 4. Regum. 14. Rex Ierobeam restituit terminos ab Hemath usque ad mare solitudinis, iuxta sermonem Domini Dei Israel, quem locutus est per seruum suum Ionam filium Amithai prophetam, qui erat de Gath Hopher. Adhæc, uidua illa Sareptana erat mulier ethnica; sicut Christus ait Lucæ 4. Jonas autem fatetur in primo capite se Hebræum esse.

Constat igitur Ionam Prophetam fuisse temporibus Ierobeami regis, cuius auus erat rex Iehu, quo etiã tempore rex Usia in Iuda regnabat, Vixerunt in eodem regno Israel iisdem temporibus

poribus, Hosea, Amos, Ioel, Prophe-
tæ alijs in locis ac ciuitatibus, unde fa-
cile cõñcere licet, Ionam fuisse uirum
excellens, ac magni nominis pro-
phetam in regno Israel, & per quem
Deus res maximas gessit, quòd nimis
rum Prophecía longè prophetæ Rex
Ierobeam tanta rerum suarum foelici-
tate potitus est, ut omnia illa recupera-
uerit, quæcunque Hasael Rex Syriæ
regno Israel ui abstulerat.

Hoc uerò longè maximum est om-
nium eorum, quæ in populo suo effe-
cit, quòd tam magnum potensque re-
gnum Assyriæ concionibus suis inua-
dit, tantoq; cū fructu apud Ethnicos
docet, quanto apud suos multis etiam
cõcionibus sese effecturum nuncq; spe-
rare potuisset. Qua quidem in re uolu-
it Dominus Deus noster ueritatem
dicti illius apud Prophetam Esaiam
declarare, cū inquit: Quibus nō est
annunciatum, contemplantur, &
qui non audierunt, intelligent. Quo
exemplo

exemplo, docemur sic plerunq; acci-
dere, ut omnes ij, qui uerbum abunde
habent, hoc ipsum etiam fortiter con-
temnant, ac uicissim qui illo carēt nec
habere possunt, magna auuiditate illud
quærant & suscipiant, sicut testatur
Christus ipse Matthei 21. dicens: Ideo
dico uobis, quia auferetur à uobis re-
gnum Dei, & dabitur genti
facienti fructus eius.

Amen.

M 4

INDEX IN EXPLI- cationem Ionæ.

A	Chab pars externæ & temporalis pœnæ remissa	134
	Adami inobedientia	26
	Aduersa sunt Deo accepta ferenda	67
	Aduersitatum & afflictionum primarius autor Deus	66
	in aduersis omnia licita & honesta tentāda	148
	Affectus Dei quomodo cognoscendus	157
	Afflictionum tēpus, & modus liberationis à Deo definitus	49
	Afflictionum & tempestatum utilitas	29
	Afflictionum cause	65. 88. 133
	Afflictionum mari cur obruamur	89
	Alleuiare nauim in periculis	34
	Ambulans in uocatiōe Dei habet auxiliū Dei	150
	Auditus uerbi Dei longinquè quæredus	92

B

Babylonica captiuitas exemplum clementiæ & prouidentiae Dei	50
Beneficio accepto à Deo quò uocemur	86. 87
Beneficia accepta reddunt nos insolentiores & peiores	86
Bonis nostris intentionibus non fidendū	143

C

Cain securus occiso fratre	21. 23
Cain &	

INDEX

Cain & scelerati fugiētes à facie Domini	14.
Carminum siue cantionū piarum cultus	57
Causa afflictionū alia meriti, alia inferētis	66
Christus Ionas noster	46
Christus præcipuū exemplū clemētiae Dei	50
Christus cur metuerit mortem	69
Christus non est liberatus ab externa cruce	81
Clamare cur dicantur prophetæ	92. 93
Clemens, epitheton Dei	144
in Concionibus audiendis, non quis, sed quid dica- tur, attendendum	114
Consilio humano non euitantur pericula diuini- tus immissa	43
Contempti & abiecti quō se debeāt erigere	51
Corporalis salus reponi debet in arbitriū Dei	74
Credere in Dominū cōplectitur tria	106. 109
Cruce & aduersis discitur obedientia	87
Culpæ remissio, & pænæ remissio	127
Cura & sollicitudo Dei pro Ecclesia	48. 49. 50. 51

D

David trepidauit ad mortem	70
Deus quo modo sit cum Patriarchis & Prophetis locus	2
Deus non est respector personarum	7
Deus quas gentes faciat saluas	7
Deus puniturus cur incipiat pænā à Sanctis	42
Deus à magistratu quid exigat	44

INDEX

Deus quid respiciat in remittenda ira	131
Deus semper remittit pœnam æternam	133
Deus quantũ delectetur pœnitẽtia etiã impij	134
Deus conseruat ueritatem uerbi sui parcendo Ni- niuitis	140
Dei affectus erga homines peccatores	8
Dei clementia & prouidentia erga suos	48
Doctrina cuiusuis nõ temerẽ arripieãda	115

E

Ecclesia quãtũ cura sit Deo	49. 50
Ecclesiæ primitiuæ ritus in Litanijs	123. 124
Ecclesiarũ prædones publici & uastatores	92
in Ecclesia coram Deo oēs sumus æquales	117
Emenda, ein Buß	40
Ephod sacerdotale	3
Eremitæ dictum, quòd nihil sit difficilius quã orare	78
Euangelij promissiones sunt certissimæ	97. 100
Euangelij uniuersi scopus	130

F

Fato & necessitate an fiant oĩa	132
Fides in Dominum carni impossibilis	105
Fides non humanũ, sed diuinũ opus	106
Fletus peccatricis & Esau non fuit expiatio pec- catorum	122
Fuga Ionæ à conspectu Domini	11
Fuga Ionæ præcipua causa	96

Fugere

INDEX

Fugere à facie Dei qui dicantur 13

G

Germaniæ malicia, condēnatio & cōseruatio 9

Gratitudo uera quomodo declarāda 87

Gratitudo alia piorū, alia impiorū 82

Gratias ueras Deo qui agant 83. 86

H

Hominū ignauia in conseruāda uita spūali 34

Humana præsidia nihil opis conferunt in tentati-
onibus grauibus 148

Humanarū rerū uarietas nō sit temerē 152

Hypocritarū doctrina de pænitentia 101

I

Ieiuniū per se nō expiat peccatum 111. 123

Impietate & temeritate an euadātur pericula 19

Impius quod timet accidit ei 19

Incantatrices an possint tempestates excitare, &
quare publicis legibus puniantur 25

Infantes an sint innocentes 159

Ingenij humani uarietas 153

Inobedientia quantum peccatum 18. 26

Inobedientium stultitia 27

Inobedientia & peccato non conseruatur bona
fana 18

Intentioni bonæ an fidendum 143

Inuocatio Sanctorum 32. 59

Inuocatio Dei in periculis retinenda 61. 76

Inuocatio

INDEX

Inuocatio Dei duplex est	77
Inuocare Deum uerè qui possit	78
Inuocationis studium commendatur	79
Inuocanti Deum duo agenda	79
Ionas errat in sententiâ legis & Euang.	143
Ionas in mare iniectus quid significet	46
Ionas fuit Propheta insignis & celebris	16
Ionas est timoris Dei exemplum	18
Ionas exēplum clemētiae & prouidētiae Dei	48
Ionas habet tres partes pœnitētiae Papisicæ	40
Ionas nū uanus & mendax, quòd dixerit Niniuen subuertendâ, quæ nō sit subuersa	96. 140
Ionæ fuga à cōspectu Domini u. consilium eius in fuga sua	15
Ionæ peccatum propter indignationē	139
Ionæ inobedientia	18
Ionæ securitas	20
Ionæ conseruatio in uentre ceti	54. 55
Israelitæ clementiae & prouid. Dei exemplū	48
Iudas habuit tres partes pœnitētiae papisicæ	40
Iumentorum incolumitas unde	161
Iumentorum ociū in sabbato cur exigatur	125
Iumentorū ieiunium cur mādatum	124
L	
Legendæ Sanctorum quomodo proponant mortes Sanctorum	68
Legis & Euangelij discrimen	97
	Legis cōcio

INDEX

Legis concio continet etiam concionem Euāgelij de Christo	108
Liberationis exempla in pijs quid nos doceant	48. 49. 50
Liberatio & externa salus non semper contingit in periculis e extremis	51. 82
Liberatio seu salus è morte duplex	72. 82
Liberatio externa reponēda in arbitriū Dei	74
Liberati è magnis periculis nō debēt ociari	86
Lingua aliena in Ecclesia loqui	93
Litaniæ seu publicæ preces	118. 123

M

Magistratus & patrifamilias officiū	44. 45
Magistratus occidendi homicidas ante diluuium nō erat ordinatus	46
Malorum contubernia fugienda	26
Mandato Dei aut obediendū aut percundū	27
Metus mortis in Sanctis	68. 70. 71. 154
Minarum sententia quæ	97. 141
Miraculorum ratio	54
Miraculum de Iona quē habeat usum	55

N

Nauis Ionæ figura huius mundi	30. 32
Nautarum prudentia in alleuiāda nauī	33
Niniue urbs	90. eius conditor 62
Niniuite crediderunt cælesti uirtute	105
Niniuite quare indixerint ieiunium	110
Niniuite	

INDEX

Niniuitarum saccus & cinis	121. 132
Notitia Dei legalis & euangelica	29
O	
Obedientia Deo præstanda quare?	27. 44
Occultè peccantes manifestantur	36
Opera nū sint expiatio peccatorū	120
Opera uera pænitiētia uidet Deus	130
Oratione nihil difficilius	78
Oratione quò sit cōfugiendum	76
Orationis præconiū summum	76
P	
Papistici cultus sunt obscura musitatio	93
Parochiæ sunt conseruandæ	91
Patriiffamilias boni officium	119
Peccati ingenium & natura	22
Peccati grauitas agnoscenda	26
Peccata coram Deo celari nō possunt	35
Peccata non expiantur nostris operibus	121
Peccator resipiscens semper consequitur ueram & æternam salutem	61
Pericula an euadantur impietate	19. 43
Pericula euadendi uera uia	28. 44. 74
in Periculis externis quid agendum	74
Pænitiētia agenda uera ratio	13. 104. 110. 125
Pænitiētia uera quanta efficacia	132. 135
Pænitentia uera quibus cōsistat	135
Precandi Deū tempus aptissimum	59
Promissiones	

INDEX

Promissiones Euangelij sunt certiss.	100
Prophecia duplex, prædestinationis & cõmin.	96
Propheciæ comminationis quõ intelligēdæ	98

R

Regum & principum officium	117. 119
in remissione peccati duplex remissio	127
Resipiscētia quantũ bonum	52. 60

S

Salus seu liberatio è morte duplex	72
Salus externa nõ semper cõtingit inuocãti	81
Sanctorũ peccata nõ excusanda importunè	138
Sanctorum inuocatio prohibita	32. 59
Securitas post perpetratum peccatũ	21. 22
Solicitudo Dei pro Ecclesia	49 50. 51
Sorte occulta inquirere an licitũ	35
Suppliciorum ratio	8 24

T

Temerè nihil suscipiendum	19
Tēpestates in mari & terra, an casu fiant	25 30
Timoris Dei exemplum Ionas	18
Tituli & epitheta Dei	144

V

Vanitates frustra obseruare quid	82
Verbũ reuelatur ante suppliciũ	8
Verbum Domini in præcipuis mundi Monarchijs semper adnunciatum	90
Vocatio Dei sectanda	142. 149

FINIS INDICIS

INDEX

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

126

127

128

129

130

131

132

133

134

135

136

137

138

139

140

141

142

143

144

145

146

147

148

149

150

151

152

153

154

155

156

157

158

159

160

161

162

163

164

165

166

167

168

169

170

171

172

173

174

175

176

177

178

179

180

181

182

183

184

185

186

187

188

189

190

191

192

193

194

195

196

197

198

199

200